VETERES ARCVS AVGVSTORVM TRIVMPHIS INSIGNES

Ex Reliquiis quæ Romæ adhuc ſuperſunt

CVM IMAGINIBVS TRIVMPHALIBVS RESTITVTI

ANTIQVIS NVMMIS NOTISQVE

IO: PETRI BELLORII

ILLVSTRATI

Nunc primùm

PER IO: IACOBVM DE RVBEIS

Æneis typis vulgati.

ROMÆ, M.DC.XC.

Ad Templum Sanctæ Mariæ de Pace. Cum Privilegio Sum. Pontificis.

SVPERIORVM PERMISSV.

Eminentissime Princeps

Dum Chriſtianus Orbis uniuersus, atque Vrbs Aeterna pietatis Sedes ALEXANDRVM VIII. Magnum Patruum Tuum ad Vaticanum culmen euectum fauſtis, felicibusque uotis ueneratur, Tu quoque Eminentiss.me Princeps sacra Purpurà preſulgens, ac Pontificia uestigia insequens, omnium hominum studia, animosque in Tuas florentes uirtutes conuertis. Quare Vrbs ipsa Roma in Optimi, Sanctissimique Principis, inque Tuas Laudes effusa, noua Vaticano, et Capitolio decora, Triumphos, Asiæque spolia, ac Trophæa meditatur. Ipse uerò humillima ueneratione publicos plausus prosecutus, priscos Triumphales Arcus, qui in eadem Vrbe adhuc extant, meis typis adumbratos in lucem editurus Tuo Nomine inscribere audeo, ut qui ueteribus titulis penè deletis, Temporis edacitatem sensere, Tuis modò firmati auspicijs, nunquam interituri niteant ad antiquæ emulationem Maiestatis.

Em. Tuæ

Humillimus Deuinctis et Obsequentiss. Ser.
Io. Iacobus de Rubeis

LECTORI
IO: IACOBVS DE RVBEIS
TYPOGRAPHVS.

CVM inter Romanæ Magnitudinis reliquias illæ ſummo in pretio habeantur, quæ marmoreis tabulis ſculptæ in Triumphalibus Arcubus adhuc admirationi ſunt; ex his Tibi ſelectas plurimas meis æneis typis expreſſas in Admirandis Romanarum Antiquitatum, ac Veteris Sculpturæ Veſtigijs dudum obtuli, reliquis alijs diu nimis dilatis, ac penè omiſſis. Quare me longa cupido inceſſit eaſdem tabulas ineditas adhuc, & minimè ſpectatas proſequendi; itaut ſimul omnes congererem, & ex cunctis vnum integrum opus perficerem. In quo tamen diſponendo, atque abſoluendo numeris omnibus, ipſorum Arcuum facies, & aſpectus ob oculos ponere conſtitui, ut Romanæ Magnificentiæ ſtudioſi triumphalibus ornamentis undique viſum expleant. Cum hæc firmo ſtatuiſſem animo, ſors meis votis reſpondit; accidit enim ut Ioſeph Maria Suareſius Epiſcopus olim Vaſionenſis doctrina, atque eruditione eximius Arcum ſuum Severianum in publicum emiſerit vnà cum imaginibus Belli Parthici à Seuero geſti, cujus elegantia, & pulchritudo ſtimulos addidit, meque ſtatim ad proſequendos cæteros impulit. Neque ex eo ſors ipſa mihi gratificari deſtitit, ſed vltrò ex Bibliotheca Barberina Codicem obtulit Franciſci Iamberti Architecti, Sangallij cognomento, Iuliani, & Antonij illuſtrium Architectorum patris manu exaratum, in quo Codice plurima vetera ædificia, necnon Arcus aliquot delineati, deſcriptique continentur, qui ejuſdem Iamberti ætate non adeò mutili, conſumptique, vt nunc, ſaniorem faciem præferebant. Is enim floruit ſub Sixto Quarto, Pontifice Summo, ducentis ab hinc, & amplius annis: anno ſcilicet MCCCCLXVIII. in fronte Codicis ipſius adnotato: Opus igitur aggreſſus in ijſdem Arcubus, ac tabulis delineandis, incidendiſque Petri Sancti Bartoli vſus ſum ſpectata ſolertia, à Suareſio in ſuo Seueriano, atque ab alijs in antiquis monumentis reſtituendis approbata. Ex eiuſdem verò Iamberti delineationibus nonnulla, quæ iam perierunt, reſtitui curaui, ut vetus honos, quoad fieri potuit, ijſdem Arcubus affulgeat, nouumque meis typis accedat decus.

In hiſce igitur monumentis Lector habes Imperatoris Titi Arcum, quatuor ſultum columnis, ex quibus duæ tantùm hac ætate ſuperſunt, reliquæ in eodem Codice, ac veteribus ectypis dudum impreſſis ſpectantur. Huic Titiano ſeptem ſuccedunt Tabulæ, ex quibus laterales duæ tranſeuntibus occurrunt: Triumphus ſcilicet, ac ſpolia Iudææ ſubactæ. Tertia in fornice medio affixa Apotheoſim ipſius Titi ab Aquila in cælum elati exhibet. In zophoro paruis ſigillis ſculpta ſequitur Triumphalis pompa, quam hìc propter longitudinem ſuam in tabulas quatuor diviſimus, & vnaquequæ ſuis numeris in ſequentibus indicatur.

Habes Septimij Severi, atque Antonini ejus filij Arcum ad radices Capitolij, Forum verſus, a Suareſio, vt diximus, ſumma eruditione deſcriptum, atque ad antiquam triumphalem faciem ex ejuſdem Imperatoris veteri nummo reſtitutum; quem vt magis expolitum ederem, iterum æri incidi, recudique ejuſdem Petri Sancti ſtylo, nulli parcens ſumptui curavi, ac ipſius Suareſij explicationes vnà ſimul addidi. Hunc Arcum exornant quatuor majores tabulæ, ſive ſuperficies ad Bellum Parthicum ſpectantes: duæ ſcilicet in vtraque fronte, quibus totidem paruæ ſubiacent tabellæ oblongæ cum paruis ſigillis, in hiſce noſtris imaginibus vnica tantum paginà comprehenſæ. Septimam ultrò addidimus tabulam ad illuſtrandum Arcum ipſum cum antiquis Nummis ejuſdem Severi, & Filiorum, Belli, ac Victoriæ decora referentibus.

Huic attexui alium minorem Severianum Arcum ab Argentarijs in veteri Foro Boario eidem Imperatori, Iuliæ vxori, filijſque dicatum, quem hic damus in duas facies; altera frontem exhibet, altera ejus latus cum Captivis, & Sacrificijs.

Damus & Gallieni Arcum vulgò Sancti Viti, ejus adhærentem templo, ruditer extructum abſque imaginibus. Faſtigium habuit, ac utrinque minores fornices, ut ex veſtigijs in proximis ædificijs, ac ejuſdem Iamberti delineationibus palam eſt.

Conſtantini Arcum inſuper damus, qui ex Trajano, ſive ex ipſius triumphalibus monumentis dejectis excitatus, ab una, alteraque fronte quatuor præfert tabulas ejuſdem Imperatoris rebus geſtis inſignes. Sub his totidem rotundi Clypei ſpectantur cum Sacrificijs, & Venationibus. Reliquum ſpatium hinc inde ſupra minores fornices minor una tantùm, ſed oblonga tabula exornat Conſtantini facta repreſentans. Ad exornandum amplius hunc Conſtantinianum Arcum, ex ejuſdem Imperatoris Trajani triumphalibus ornamentis, ultrà prædictas quatuor tabulas, ablata fuit altera major in longum protenſa, Victoriæ Dacicæ decorata, imaginibus

nibus; at in quatuor partes ſciſſa; quarum duæ leterales in ingreſſu majoris fornicis patent; reliquæ duæ in exteriorum laterum ſummitate ipſius Arcus ſpectantur.

Arcum vulgo Portugalliæ cognominatum ab Alexandro Septimo ad dirigendam viam Flaminiam, nuper dejectum, & ſolo æquatum ex eodem Lamberto, alijſque deſcribi curavi, ut aliqua ipſius extaret memoria. Cujus quidem Arcus, antiquitate minimè nobilis, & ex aliorum reliquijs compacti auctor in incerto eſt. Duas Auguſtorum tabulas ab una fronte tantùm præferebat, deleta vultus ſimilitudine, quas pertinuiſſe ad Marcum Aurelium, & Fauſtinam eius coniugem probabilibus argumentis aſſeritur. Cum uerò Auctor lateat, ipſum Arcum ultimo loco poſuimus.

Hac Auguſtorum ſerie Arcus noſtros diſpoſuimus, imaginibus unicuique, prout ſuis locis ſpectantur, appoſitis, ut facilè ipſorum aſpectus requirentium oculis occurrat. Quibus omnibus breues Io: Petri Bellorij Notas ad explicationem atteximus, qui pro ſua in me humanitate, atque in meis typis erudiendis laudato ſtudio, facilè ſuam operam impendit, ueteribus additis nummis, qui eadem Triumphalia ornamenta Temporis deformata iniuriis noua luce perfunderent.

Nummos à Suareſio in Seueriano Arcu appoſitos conſultò preterire uiſum eſt: alterum ſcilicet Seueri cum Victoria ac Trophæo, ejus Tribunitia Poteſtate XVII. alterum Getæ filij, ejus Tribunitia Poteſtate III. cuſos, nil commune habentes cum Arcu, & Parthico Triumpho, at potius ad Victoriam Britannicam ſpectantes multo poſtea ab eodem Seuero partam; quorum vice integra Numiſmatum tabula Parthicis Trophæis inſignis addita eſt. Nummos Iuliæ Domnæ, ſeu Iuliæ Auguſtæ ejuſdem Imperatoris uxoris, cum ipſius nulla in hoc Arcu extet memoria, ad alium Seuerianum in Foro Boario ab Argentarijs, vt diximus, excitatum ſtransferre eadem ratione viſum eſt, in quo ejuſdem Auguſtæ nomina, tituli, & imagines ſimul recenſentur.

Vt tandem, Lector, tuum Eruditum ſtudium expleamus, huic operi metam imponimus, facto additamento aliorum Arcuum, qui in antiquis Nummis ſpectantur in honorem ipſorum Auguſtorum. Tu verò hoſce meos conatus vultu hilari accipe. Valè.

Imprimatur,

Si videbitur Reverendiſs. P. Sac. Palatij Apoſt. Mag.

Stephanus Ioſeph Menattus Epiſc. Cyrenenſis Viceſgerens.

Imprimatur,

F: Franciſcus Maria Forlani Reueredisſ. P. Fr. Thomæ Mariæ Ferrari Sac. Pal. Ap. Mag. Socius Ord. Præd.

ARCVS IMPERATORIS TITI E REGIONE AMPHITHEATRI

Imperatoris Titi Vespasiani Arcus cum triumpho Gentis Iudæorum à Senatu, Populoque Romano Viâ ſacrà, post eius mortem, et Consecrationem erectus, ut præter DIVI *titulum in inscriptione, indicat quoque ipſius Titi imago in medio fornice de more ab Aquila in cælum electi, quam exhibemus cum Templi Hierosolymitani spolijs. In zophoro sculpta est Triumphalis Pompa cum ferculo Iordani fluminis, ut in sequentibus.*

IMP·TITI IVDAICVS TRIVMPHVS

1 TITVS QVADRIIVGO VEHITVR CVRRV 2 VICTORIA A TERGO LAVREAM SVSTINET *quam stante Republica seruus publicus ſuſtentabat* 3 ROMA HASTA GALEAQ INSIGNIS EQVORVM REGIT HABENAS *Scribunt Titum cum patre triumphaſse conſpicitur hic sine comite quod Arcus poſt eius mortem erectus fuit à S·P·Q·R· Equorum colla aureis ac geminatis monilibus exornantur quæ a ſuſpensis lunulis lunata monilia dicebantur Statius 9 Theb· quibus etiam Circenſium equos exornatos uidimus in lapidibus ac præcipue in quadrigis Victorum factionis uenetæ muſiua pictura elaboratis in Bibliotheca Eminentiss. D Cardinalis Camilli Maximi Biga enim sacra erat lunæ Equeſtrium Certaminum præſidi·*

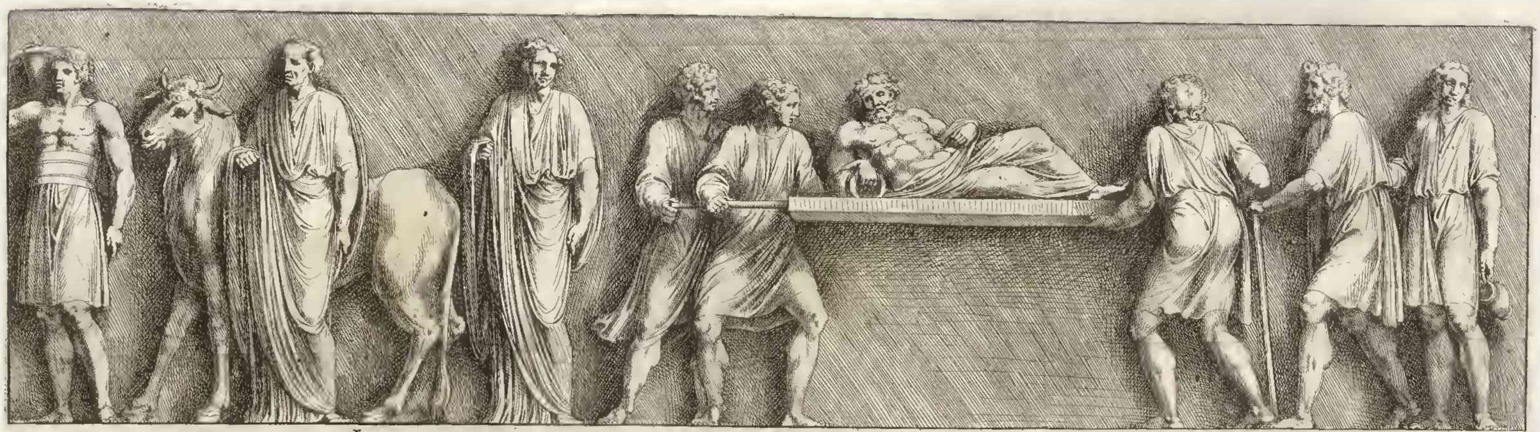
Petr. Sanct. Bartol. del· et sculp·

In Arcus Titi

IMP· TITI IVDAICVS TRIVMPHVS

1 MENSA AVREA CVM 2 CYATHIS LIBAMINVM ET 3 TVBIS HYMNODIARVM 4 CANDELABRVM EX AVRO FACTVM 5 EQVES PHALERIS ORNATVS HABET CINGVLVM IN PECTO-
RE CVM CLAVICVLIS AVREIS *Silius Ital. Phaleris hic pectore fulget* 6 QVIRITES ALBA VESTE INDVTI LAVRV CORONATI LAVRV̄ MANV FERENTES CVRRV̄ PRAECEDVT *Præcedentia longi Agminis officia*
et niueos ad fræna quirites Iuuenal· Sat X. *Petr. Sanct. Bartol. delin. et sculp.* *In Arcu Titi*

IVDAICI TRIVMPHI POMPA AC FERCVLVM CVM SIMVLACRO IORDANI FLVMINIS

Mos fuit ſimulacra Oppidorum, montium, fluuiorum deuictarum Gentium in triumphis preferendi, ut de Rheno, Euphrate, ac Nilo plane conſtat. In hac pompa ferculum cum Iordane Iudeę captę flumine ſpectatur.

In Zophoro Arcus Tite

Petr. Santi. Bartol. del. et ſculp.

6

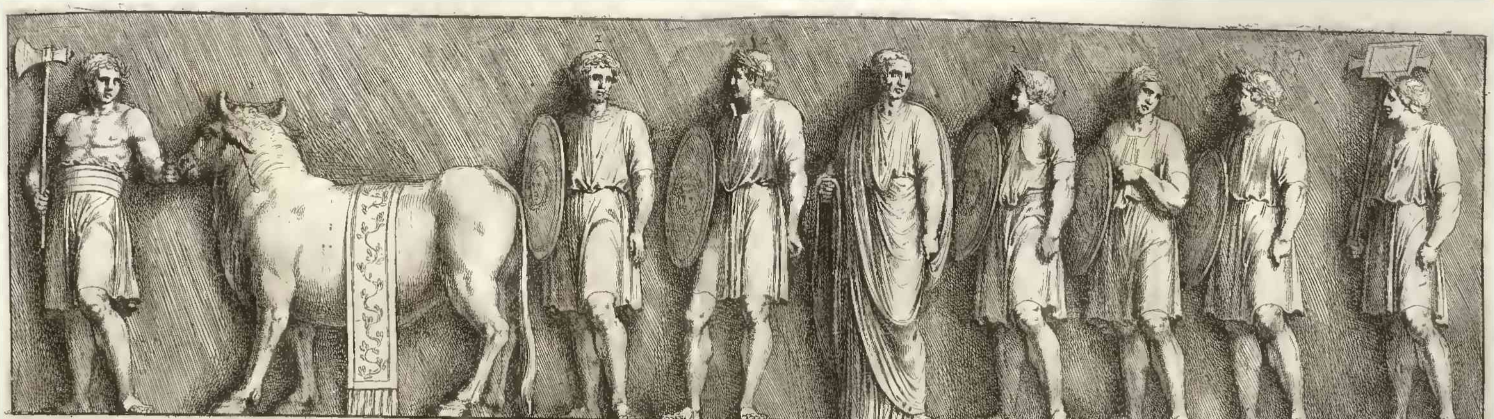
TRIVMPHALIS POMPA IVDAICI TRIVMPHI

1 Inter Victimarios, ac Victimas Sacrorum miniſtri, ſeu ſacerdotes, eodem geſtu ſinguli manus è toga exerentes. Hunc Triumphum Ioſephus deſcribit, Oroſius uerò ſic præ cæteris laudat lib. 7. cap. 9. Veſpaſianus et Titus Imperatores magnificum agentes de Iudæis triumphum Vrbem ingreſſi sunt pulcrum et ignotum antea cunctis mortalibus inter trecentos uiginti triumphos qui a conditione Vrbis uſque ad id temp. acti erant hoc ſpectaculum fuit.

In Zophoro Arcus Titi

Petr. Santi. Bartol. del. et ſculp.

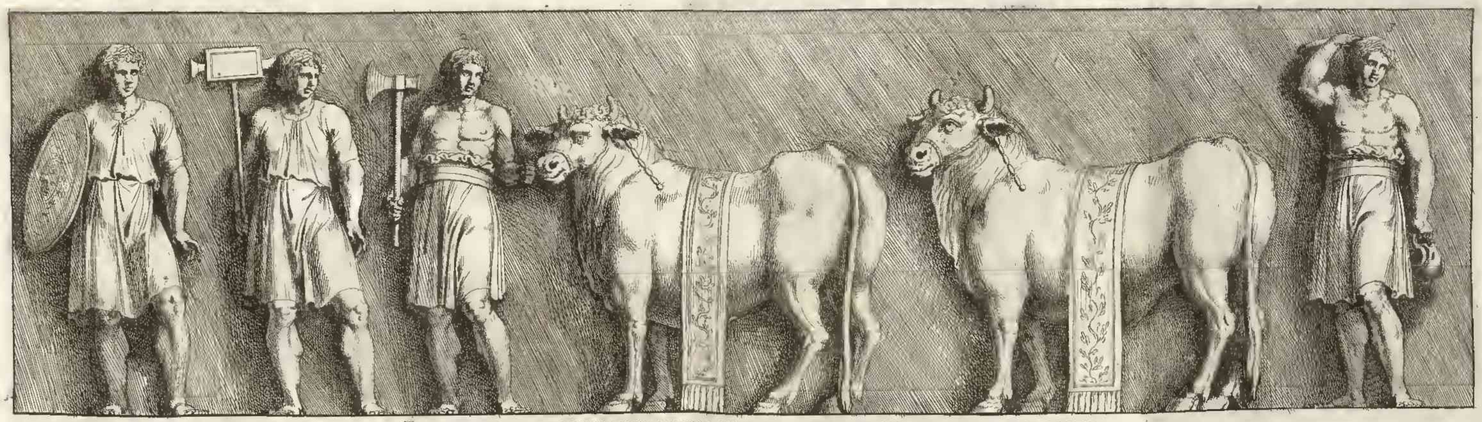
6

IMPERATORIS TITI TRIVMPHALIS POMPA AC TRIVMPHVS IVDAICVS

1 TAVRVS IOVI O·M·IN CAPITOLIO MACTANDVS VITTIS SEV INFVLIS REDIMITVS DORSVALI PICTO AC TRIVMPHALI AMICTVS 2 MILITES LAVREATI SCVTATI BREVI TVNICA INDVTI.

In Zophoro Arcus Titi — *Petr. Sanct. Bartol. del. et sculp* — *Io·Iacob. de Rubeis formis Romæ ad Templū Pacis cū Priu. S. Pont.*

IMPERATORIS TITI IVDAICVS TRIVMPHVS AC TRIVMPHALIS POMPA

1 MILITES TITVLOS PRAEFERENTES IN QVIBVS SCRIPTA ERANT VICTARVM GENTIVM CAPTORVMQ. DVCVM NOMINA 2 POPA CVM SECVRI BOVES MACTANDOS DVCIT SVCCINCTVS AC·VELATVS TVNICA QVAE DICEBATVR LIMVS AB VMBILICO AD GENVA 3 ALTER POPA SEV MINISTER SACRIFICII VRCEOLVM MANV GERENS HVMERO CALATHVM SVFFIMENTORVM BAIVLANS· *Similes calathos suffimentorū exhibet Domitiani nummus cum titulo SVF P·D· apud Angelonum ac Vicum ..*

In Arc. Titi Zophoro uers. Amphitheatrum — *Petr. Sanct. Bartol. del· et sculp·*

CONSECRATIO ſiue APOTHEOSIS TITI

TITVS AQVILAE INSIDENS IN COELVM FERTVR VETERI SVPERSTITIONE INTER DIVOS RELATVS *in arcus fornice, subtus in quatuor angulis triumphum exornant Aquilæ cũ fulmine conſecrationis typus. Vnde refellitur ſententia illorum qui aſſerunt Arcum Tito ad huc viuo excitatum & sub Aquilis coliculi et flores cum dimidiatis sigillis exeuntium beſtiarum de quibus Vitruuius.*

Petrus Sanctus Bartolus delin. et sculp.

In Arcus Titi

ARCVS LVCII SEPTIMII SEVERI AVGVSTI
E REGIONE ROMANI FORI

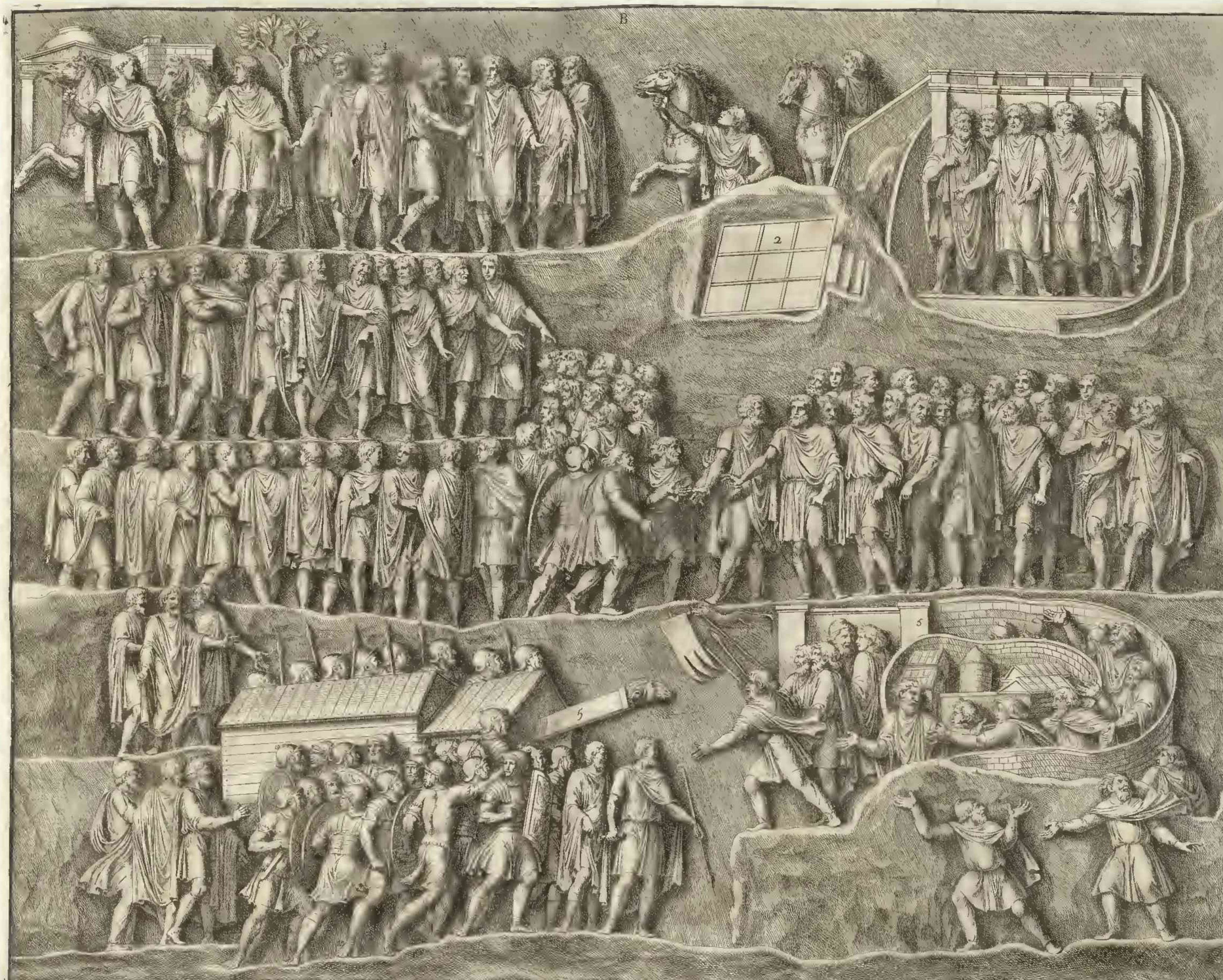

TABVLA A.

Ad dexteram Arcus, Forum uerſus, primam continet ſuperficiem.

L. Septimius Seuerus Auguſtus, Nigro ęmulo Imperij ſublato, bellum Parthis primum intulit.

1. Exercitum alloquitur. 2. Niſibin Meſopotamię urbem a Vologeſe Rege Parthorum obſeſſam liberat. 3. Parthi cęduntur a Romanis militibus. 4. Vologeſus Rex Parthorum equo uectus fugam capeſsit. 5. Carrę ſeu Tharrę Oppidum penetrant Romani.

TABVLA B.

Circa ſuperficiem alteram, ad leuam Arcus forum uerſus.

1. Rex Armeniȩ dum Seuerus eius Reguo, imminsret, obuius donis, ipſius amicitiam captat, dat illi dexteram Seuerus. 2. Seuerus ipſe tribunal erigit, et Caſtra metatur. 3. Tribuni milites ad hortantur. 4. Abgarus Rex Oſrhoenorum, = =ſiue Adiabenorum ad Seuerum confugit, et obtulit Sagittarios, et ſociales copias. 5. Atrenos obſeſſos in Oppido, quod et ſitu erat munitiſſimum adoritur, primùm Ariete admoto.

TABVLA C.

Tertiam ſuperficiem ad dexterum Arcus, è regione Capitolij.

1. Deuicto Albino, cæſoque, Seuerus Parthos aggreditur, Babylon derelicta ipſi cedit. 2. Ipſe cum Tribunis colloquutus, è ſuggeſtu Milites alloquitur, et dimittit ad excurſiones in Arabiam. 3. Atrenos rurſus maiori Ariete compacto, è Priſci machinatione oppugnat, illi manus obtendunt ſupplices. 4. Catarrhatta pro impetu aquarum effundendo, de qua Vitruuius de Archit. et Cæſar in Comment. de Bello Ciuil.

TABVLA D.

Quartam ſuperficiem, ad leuam Arcus, è regione Capitolij continet.

1. Euphrates tranatur. 2. Cteſiphon ſe dedit Septimio Seuero, ubi Gaza Regia direpta eſt. 3. Tigriſ traijcitur. 4. Seleucia Parthica expugnatur. 5. Artabanus Rex Parthorum Magnus cum equitatu aufugit. 6. Arabum interiorum Phylarchę duo genibus poſitis, ueniam orant Regio Scenitarum Arabum redigitur in prouinciam Impery Romani. 7. Caſtella, ſeu receptacula inundantium Euphratis, et Tigridis, cuiuſmodi deſcribuntur Cauerne a Q. Curtio lib. 5. ubi agit de Babylone.

TABVLA E

In hisce quatuor ſuperſicierum Parergis uiſuntur pompę triumphales ſub tabulis ſculptę quę unius ſunt penè ſimilitudinis, atque argumenti

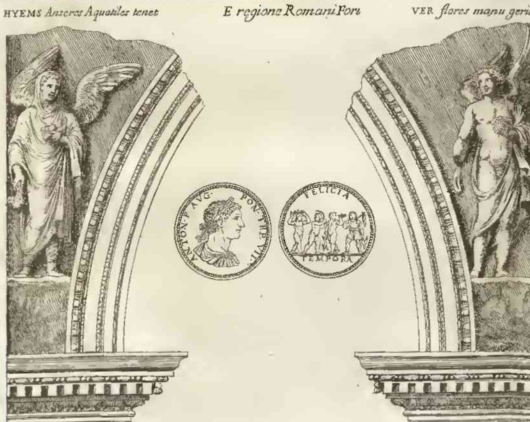
Milites prodeunt, qui Boues agunt, trahentes tria Ciſia onuſta ſpolijs, quę obuoluta, et compacta ſunt in ſarcinas reticulatim. Rotę in Ciſijs quędam ſunt radiatę cum equis, quędam ſolidę cum Bobus.

Sedet Prouincia cum Cidari, ducuntur captiui, Romamque, genibus poſitis adorant, ac ſupplices tendunt manus

HYEMS *Anceres Aquatiles tenet* — *E regione Romani Fori* — VER *flores manu gerit*

GENII *quatuor alati quos utrinque ſpectas in Arcus apride, è regione fori, è et regione Capitolij, quatuor totidem anni tempora referunt Ver, Aestatem Autumnum, Hyemem cum Symbolis. Deſignant porro temporum felicitatem ſub Seuero Principe, extinctis Ciuilibus et externis bellis, ob cuius inſignem uirtutem Pax, et felix opulentia Populo Romano orta est. Idem argumentum in Seueriano, et Conſtantiniano Arcu expreſſum confirmant duo Conſtantini et Antonini Seueri Filij numi, quibus, dicati ſunt Arcus quos nummos hic exhibemus cum Epigraphe*

FELICIA TEMPORA

AESTAS *falcem, et aristas gerit* — *E regione Capitolij* — AVTVMNVS *cum cratere et uue botro*

Numiſmata Seueri, et filiorum Antonini, et Getę ad primum, et ſecundum Bellum Parthicum ſpectantia

L. SEPT. SEV. AVG. IMP. IX. *Seueri caput*

1 PROFECTIO AVG. SC. *Seuerus proficiſcens ad Bellū Parthicum ſecundum*

SEVERVS. AVG. PEERTINAX.

2 P.M. TR. P. VIII. COS. II. P.P. *Victoria Bello Parthico ſecundo*

SEPT. SEV. PERT. AVG. IMP. VI.

3 PART. ARAB. PART. ADIAB. COS. II. P.P. *Captiui ad trophęū primo Bello con- fecto*

SEVERVS. PIVS. AVG.

4 VICT. PART. MAX. *Victoria cum laurea, et palma*

L. SEPT. SEV. PERT. AVG. IMP. VIII.

5 ADVENTVI. AVG. FELICISSIMO. *Imperator eques Romam rediens Albino deiecto*

SEVER. AVG. P.M. TR. P.X. COS. III.

6 ADVENT. AVGG. *Tres equites Seuerus, et Antoninus Augusti, Geta Cæsar, ſecundo Bello confecto*

L. SEPT. SEV. PERTINAX. AVG.

7 DIVI. M. PII. F. P.M. TR. P. IIII. COS. II. P.P. *Roma coronans Imperatorē redeuntem Albino deiecto*

L. SEPT. SEV. AVG. IMP. XI. PART. MAX. *Caput Seueri*

8 VIRTVTI. AVGG. *Roma ſedens poſt reditū ex Bello Parthico ſecundo*

ΑΥΤ. Κ. Λ. ϹΕΠΤ. ϹΕΟΥΗΡΟϹ. ΑΥΓ.

9 ΙΟΥΛ. ΛΑΟΔΙϹΕΟΥΗ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩϹ. *Iulię Laodiceę Seuerę, ſeu Seuerianę quam hoſtiliter à Nigro dirutam Seuerus reſtituit*

IMP. CAESAR. AVR. ANTONINVS. *Caput Antonini Caracallę*

10 FIDES. EXERCITVS. *utraque manu tenes militaria ſigna*

ANTON. AVG. PON. TR. P. VII.

11 VICTORIA PARTHICA MAXIMA *poſt triumphum*

IMP. CAES. M. AVREL. ANT. AVG. P.M. TR. P.

12 MINERVA VICTRIX *ad Tropęum, poſt reditū ad Vrbem, primo Bello confecto, quo tempore Antoninus à patre cum Tribunicia Poteſtate Aug. fuit renunciatus*

ANTONINVS. PIVS. AVG. PONT. TR. P. VII.

13 ARCVS. AVGG. *Arcus Auguſtorum Seueri, et Antonini quorum Simulacra ſeiugi currui in ſummitate eminent, ut in ſuo Apparatu Suareſius*

ΑΥΤ. Κ. Μ. ΑΥΡ. ϹΕΥΗ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟϹ.

14 ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Perinthiorum bis Neocororū Imperator triumphans in quadrigis. Hic nummus maximi moduli à Perinthijs Seuero, et Antonino deuotis fuit percuſſus*

ΑΥΤ. ΚΑΙΣ. Μ. ΑΥΡ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΣ. *Imperator Cæsar M. Aurelius Antoninus*

15 ΕΠΙ. ϹΤΡΑ. ΙΟΥΛΙΟΥ. ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΩΝ. *ſub ſtratego Iulio Mytileneorum Imperator in quadrigis*

IMP. CAES. P. SEP. CETA. PIVS. AVG. *Caput Gētę*

16 TRIB. POT. III. COS. II. SC. *Dea felicitas, ad cuius pedes Captiui. Hic nummus à Suareſio editus ad Bellum Britannicum pertinere uidetur*

IOSEPHI MARIÆ SVARESII

Epiſcopi olim Vaſionenſis

APPARATUS HISTORICUS

AD EXPLICATIONEM

ARCUS L. SEPTIMII SEVERI AVG.

ITER reflectentibus è Septizonio L. Septimij Severi Aug. & ad radices Capitolini Clivi pergentibus per Forum Romanum, occurrit Arcus ejuſdem Severi Triumphalis, cujus in Deſcriptionibus Urbis tàm à Sexto Ruffo, quàm à Publio Victore conſcriptis, quæ purè à Panuinio in Commentarijs Reipublicæ Romanæ ſeorsìm editæ, nulla eſt mentio; verùm in illa tantùm, quam interpolavit ex utraque Panuinius, unà cum Titi, & Conſtantini Arcubus, p. 170. Arcus L. Septimij Severi Aug. legitur in Regione quarta collocatus. Ruffus autem Conſularis, & Victor Prouinciæ Pannoniæ Rector, Valentiniano & Valente A. A. floruerunt. Deſcriptio itidem, quæ Ruffo adſcribitur lacera eſt, Verùm Marlianus in Urbis Topographia refert Arcus illius Inſcriptionem lib. 3. p. 60. c. 16. uti Nardinus, qui eum in Regione octava reponit p. 240. Antiq. Romæ. Adnotat Marlianus Arcum illum habere à latere marmoreos gradus, per quos multoties evaſerit ipſe faſtigium, additque Severum reſpuiſſe Triumphum, ne de Civili victoria videretur Triumphare, juxta illud Lucani, *Bella geri placuit nullos habitura Triumphos*; & quia morbo articulari Severus impeditus haud facilè in curru poterat conſiſtere. Præmiſerat Idem Marlianus Arcum illum omnium eſſe pulcherrimum, licèt parùm mutilarum in urroque frontiſpicio, cui ſunt inciſæ alatæ Victoriæ cum Trophæis & Terreſtris, Navaliſq; Victoriæ ſimulacris. Viſitur autem hodieque, ſed adeò vetuſtate conſumptus, temporumque injuria & varijs caſibus deformatus, ut vix agnoſci poſſint effigies corroſæ, atque adeſæ, quò magis laborandum fuit eximio Architecto, Pictorique celeberrimo Petro Berrettino Cortonenſi, eas ut delinearet, & è dentibus ævi vindicaret. At quantum debent poſteri Eminentiſſimo ac Reverendiſſimo Principi S. R. E. Cardinalium Decano, Sanctæ Sedis Apoſtolicæ Vicecancellario Franciſco Barberino, qui pro ſua inexhauſta munificentia benemerendo de litteris, deque univerſo genere humano, vetuſtatis monumenta inſtaurat, & iſtud ferè conclamatum reſtitui curavit in integrum, & velut ex Orco revocavit? Dilaudanda inſuper eſt induſtria ſingularis Petri Sancti Bartoli Peruſini, qui æri tanta cum arte incidit, ut pæne animarit.

Triumphaſſe tamen Severum de Parthis, Adiabenis & Arabibus certum eſt, & liquet vel è Parergis, quorum Anaglypha ſubtus tabulas facierum quatuor prominent, & currus onuſtos ſpolijs, & præda exhibent, aliaque pompæ Triumphalis ornamenta, & argumenta. Tertullianus profectò Romæ ſe fuiſſe tunc affirmat, vidiſſeque nobilitatem gemmarum in Triumpho Severi de Parthis lib. de habitu muliebr. c. 7. Herodianus lib. 3. videtur miſcere utramque Parthicam expeditionem; Duas enim confecit Severus è Dione (qui ævo Severi floruit; ideoque major ei fides adhibenda eſt) apud Xiphilinum in Severo; prima fuit poſt Nigrum ſublatum, altera poſt victum cęſumq; Albinum. Refert ſanè Herodianus p. 39. fusè. Severianos milites Cteſiphonte capta in ſecunda (uti non ambigo) expeditione, theſauros pecuniarum Artabani, quem magnum vocat Regem, nempè Parthorum, qui cum paucis Equitibus auſugit, diripuiſſe, omnemque ſupellectilem, & pretioſum Reginarum mundum. In prima namque Vologeſum alterum Regem Parthorum vicerat, & in fugam verterat. Severum verò in Urbem reverſum à populo exceptum plauſibus, fauſtiſque acclamationibus, ſacrificia pleraque Dijs oblata, feſtos dies celebratos, edita ſpectacula fuiſſe poſt has Victorias narrat idem Herodianus.

Tunc excitatum Arcum iſtum nullus dubito, anno ſcilicet Chriſti nati 203. ſive uti Cardinalis Baronius obſervat. 205. in Annalibus Eccleſiaſticis p. 284. Evincit porrò geminam expeditionem Parthicam Severi, Arcus Inſcriptio, in qua bis Parthicus enuntiatur Severus. Nardinus cenſet. lib. 5. p. 240. eraſum ex ea nomen Septimij Getæ alterius filij à fratre Antonino Caracalla poſt obitum Severi, ſicut & alijs in monumentis deletum fuit, auctore Spartiano, poſt illa verba, *loco illorũ verborum P. P.*

OPTIMIS FORTISSIMIſQUE. PRINCIPIBVS, quia marmor eſt ibi depreſſius; & foramina, quibus æs erat inditum, veſtigia characterum aliorum indicant obliterata. Vir verſatiſſimus in Antiquitate, alijſque ſcientijs Hadrianus Auzout è foraminibus collegit hæc fuiſſe verba ET P. SEPTIMIO. GETAE. NOBILISSIMO. CAESARI. OPT. &c. Petrus Sanctus quoque vice. P. Septimij. Getæ. &c. ſubditum. OPTIMIS &c. aſſerit, qui propius animaduertit; quin & ex alia Inſcriptione Severi, quam poſuere ipſi Foro in Boario Argentarij, Nardinuſque inſerit p. 270. ad S. Georgij ædem in Velabro, Panuinius p. 213. & Marlianus p. 78. Getæ nomen exemptum contendunt, & Imaginem ſublatam Nardinus, qui addit Gregorio XV. ſedente, cogitatum de humo effodienda, quæ circa ipſum Arcum excrevit, & de circumuallando illo, erecta parietina, inſtar illius, qua Cochlis Trajani cingitur.

Ruinis quippè aggeſtis accrevit tellus, Arcus etiam Titi haud procul ea erat obrutus, donec Sixti IV. Pont. Max. juſſu, his ſcilicet ruinis amotis, altior apparuit, diuque ignotam candelabri ſeptemplicis Judęorum figuram in eo cęlatam viſendam exhibuit, quemadmodum narrat Lilius Aegidius Tiphernas in pręfatione libri tertij Philonis, cujus Opera ipſe donavit Latinitate, Sixtoque Tomos ex his ſex, in quos ea diviſerat, obtulit. Extant hi calamo exarati adhuc in Bibliotheca Vaticana. Hoc verò Candelabrum, de quò c. 8. v. 4. Numeror. præſertim, quod ex auro erat ductili, & deſcribitur imprimis c. 25. v. 31. Exodi, Titus Aug. invehens in Vrbem, ducenſque in Triumphum, deinceps, inſculpi tàm exactè curans, Prophetaſſe inſtar Balaam, & Caiphæ dicitur ab Ægidio futura in Urbe ſplendidiſſima lumina, ſeptem Sacramentorum ex inſtituto Chriſti, totum per Orbem terrarum ad ſalutem mortalium propaganda.

Inſcriptionem Arcus Severiani conſtare à fronte, atq; à tergo bipedalibus litteris in marmore primùm inciſis, & excavatis, ac dein ære Corinthiaco repletis, quod à Barbaris Urbem devaſtantibus poſt erutum, atque ablatum fuit, ut in alijs quibuſdam majorum ædificiorum titulis factitatum ſcimus ex apparentibus etiamnùm hiatibus, ſatis patet, idque Cardinalis Baronius adnotavit p. 165. (Ego poſt etiam fuſiùs in Diatriba de foraminibus lapidum antiquorum ædificijs quondam agebam.) Adiungit ille verba iſta in Severiano Arcu.

OPTIMIS. FORTISSIMISQ. PRINCIPIBVS.

claudi lineis circumductis, ut in Arcu alio Fori Boarij clauduntur iſta

PARTHICI. MAXIMI. BRITANNICI. MAXIMI.

augetur inde ſuſpicio de nomine Geræ dempto, cui ſuppoſita hæc fuerint. In arcu Fori Romani Severiano, Poteſtas Tribunitia Severi XI. anno ponitur ſuſcepta, ſed ſexto anno Antonini, nec id Cardinalem Baronium latuit, cauſamque arbitratur, quod eodem anno unius poteſtatis exordium, alterius terminum eſſe contigerit, uti quando Severi XI. Antonini V. poſitus invenitur, vel illius IX. iſtius IV. In Arcu ad Forum Boariùm Tribunitiæ Poteſtatis Severi VII. tantùm computatur annus; at in Inſcriptione Panthei, quod, cum fulmine conflagraſſet A.C. N. 203. ſive 205. ex Cardinale Baronio, Severus, & Antoninus reſtituerunt, tanquam vetuſtate (ſic legitur) conſumptum; ut evitaretur ſuperſtitioſa Religio, quæ ne Plebis animos inceſſeret, impulit & Conſtantinum Magnum, ut Legem daret, quam refert Cardinalis Baronius, & inſerta eſt Codici Theodoſiano tit. de Paganis prima, ubi jure ab Apoſtaſia defendit Scholiaſtes hunc Imperatorem, qui Princeps Chriſtiana fide Romanum munivit Imperium. In Inſcriptione (inquam) Panthei Tribunitiæ Poteſtatis Severi annus XI. legitur & Antonini V.

Prę̨ter iſtas Inſcriptiones, plurimæ ſuperſunt Severi, Romæ in Porticu Templi quondam Junonis in Foro Piſcario, nunc Sancti Angeli, ut apud Gruterum viſitur p. 172. In ſcrip. vett. num. 5. & alibi p. 157. 156. 169. 191. & 271. In Arcu quidem iſto, ut è Marliano præfatus ſum, Victoriæ ſunt alatæ, cùm terreſtris, & navalis expeditionis ſimulacris utrimque, Navalia illa ſigna deſignant navium Severianarum apparatum, quibus devecti ſunt ejus milites, dum Euphratem, Tigridemq; ac Adiabenes Fluvios trajecerunt, tàm celeriter Ctſiphontem appellentes, ut incogitantem Artabanum pęnè oppreſſerint, Herodiano teſte, Si quam Severus ipſe conſcripſit, Vita privata, ſua, publicàque ſuperſtes foret, ut affirmat Spartianus, eam Ego libenter præmitterem explicationi hujus Arcus, ſed cum illa interciderit, ejuſdem vitæ ſynopſin Chronicam circa ea, quæ ſpectant ad iſtum Arcum excerptam varijs è Scriptoribus, è Caluiſij Sethi Opere Chronologico potiſſimum, duxi proponendam. Si antea monuero, venientibus per Romanum Forum ab Arcu Titi ad iſtum, à fronte ad dexteram Arcus, eſſe Tabulam primam, tùm ad lævam porrigi Tabulam ſecundam, aſcendentibus à tergo ad Capitolium, ſi obtutum illi obuerſi figant in poſticam faciem, ad dexteram intuentium ipſum Arcum, eſſe tabulam tertiam, ſin ad lævam eorumdem ſpectantium, protendi tabulam denique quartam, ſubtus eas tabulas eſſe Parerga, ſupra ipſius Arcus Apſidem hinc inde Victorias alatas geſtantes tropheą, ſive ingentes ſtipites, deſuper onuſtos hoſtilibus exuijs & armis, & ſub illos, Genios quatuor videbit ſpectator, duos utrimque geſtantes Thus & fruges atque flores, & aves Provinciarum ſubactarum

tàm

tàm à fronte, quàm à tergo Arcus. *De his ſupra ipſius Arcus tabula* E *pag.* 14. Sunt & alij duo minores Arcus; & hos inter fluviorum effigies, quatuor hinc indè geſtant arundines, & calamos, quorum duo imberbes, duo ſunt ſenes, & barbati, ſicut Genij, cruribus & pedibus nudis unus, alter cum ocreis ſeù peronibus. Prominent utrimque lapides tres, quibus coagmentatur in medio fornix Arcus ipſiſquè ſimulacra Martis, & haſtatorum ſtabant ſuperpoſita; in Arcubus etiam minoribus, intra verò Arcum unumquemq; roſæ ſculptæ ſunt in fornicis Apſide, hinc inde quatuor columnæ ſunt erectæ ſtriatæ cum Capitulis opere Corinthio, circum Arcum, univerſum octo, quibus Arcus fulcitur, quatuor verſus Forum Romanum, & totidem è regione Capitolij.

Adiunxiſſem dimenſiones, & Ichnographiam hujus arcus Septimiani, ſed Sebaſtianus Serlius lib. 3. de Architectura tàm graphice retulit ambas, nihil ut deſiderari poſſit; ad eum igitur Lectorem remitto, ne actum agam: putat ille aliorum ex ædificiorum manubijs eumdem prodijſſe, nec non & totum opus egregis ſcalpturis inſuper honeſtatum, ejuſque frontem & latera, & terga magnificè admodum inſtructa, elaborataq; fuiſſe, coſpici aſſerit, & jacere lacerum, p. 182, 183. 184. 185. Edit. Venet. 1663. fol. extat. p. 180. & 181. Arcus in foro Boario poſiti tam Septimio quam ejus filio Antonino delineatio egtegia, quæ ad hujus Arcus in Foro Romano ſiti explicationem etiam facit.

Anno conditi Orbis 4142. Chriſti nati 193. Didio Juliano Aug. Romæ cunctis exoſo, quia Pertinacem Imperatorem occidi curaverat, & Imperium, quod parari debet virtute, pretio emerat. Peſcennius Niger oriundus Aquino à Syriacis exercitibus illud ſibi delatum ſuſcepit in Oriente; at Clodus Albinus Afer, (Adrumentinus nempè) Cæſar à Gallicanis militibus nuncupatus, & ab ipſo L. Septimio Severo, qui Afer, quoque, Lepti ſcilicet natus à Germanicis legionibus acclamatus fuerat Auguſtus Carnunti die 15. Maij. Severus igitur Romam confeſtim Principatus ad arcem contendit Illyricanis, & Gallicanis exercitibus ſibi conciliatis Prætorianos in Urbe domuit Julianoque poſt lxvj. dierum Imperium trucidato, ſuum ibi firmavit.

Anno 4143. C. N. 194. Adverſus Æmilianum, Nigrumquè mox Severus profectus, primum vicit in Helleſponto, alterum ſuſis ejus Ducibus ad Cyzicum, & ad Nicomediam, mox Antiochiæ peremptum ſuſtulit, ipſe ter Imperator appellatus Byzantium, quod Nigri præſidio tenebatur, parteſque acriter tuebatur, obſedit.

Anno 4144. C. N. 195. perſtat in obſidione Byzantina Severus, quæ Urbs Priſci Nicæui Architecti tùm ingenio tùm machinis artificiosè adinventis propugnatur in tertium uſq; annum, quo tandem capitur, Priſcuſque ad Severum deficit. Hac occaſione Severus bellum perſequitur in Oriente, adverſus Parthos, qui Niſibin obſederant à Lęto propugnatam, alloquutus milites illam liberat, obſidionem ſoluit, & cæduntur à Romanis Parthi; quique illis præerat Rex Vologeſus, cum Fratrem haberet apud Severum, equo vectus fugam capeſſit. Carrhæ deſertum Oppidum penetrant Romani, Severus inde contra Adiabenos, ſive Oſrhoenos dirigit aciem. Et iſta ſculpta viſuntur in prima Tabula Septimiani Arcus notata, A. & numeris diſcreta.

Anno 4145. C. N. 196. Severus adhuc in Oriente degit, & propter inſignes Victorias Parthici cognomen obtinet, ac Adiabenici; filiumque ſuum Antoninum Caracallam à Caracalla veſte, quam geſtare gaudebat, denominatum kal. Junij Cæſaris titulo cohoneſtat. Rex Armeniæ, cum Severus ejus Regno immineret, obvjus donis ejus amicitiam captat, dat illi dexteram Severus, qui Tribunal erigit, & Caſtra metatur, Tribuni ejus adhortantur milites. Abagarus Rex Oſrhoenorum, ſive Adiabenorum ad Severum confugit; obtulit Sagittarios, & copias ſociales, quas Severus accepit, eum Chriſtianum exiſtimat genitum ex illius progenie, quem Edeſſæ Regem Thadeæus Apoſtolus ad Chriſti fidem perduxit, Cardinalis Baronius ad ann. C. N. 202. p. 277. Severus Atrenos obſeſſos in Oppido, quod & ſitu munitiſſimum erat, adoritur primùm ariete admoto. Hæc in ſecunda Tabula ſpectare licet notata. B. & numericè diſtincta.

Anno 4146. C. N. 197. Byzantio Potjtus Severus à Clodio Albino diſſidet, qui dignitatem Auguſti ambiebat, migrat ergo in Gallias, properatq; contra Clodium Albinum, & cum eo prælium commiſit propè Lugdunum.

Anno 4147. C. N. 198. primo die Dux Severi vincitur, altero, cum ipſe in dextero cornu vinceret, & inſequeretur fugientes hoſtes, exercitus ejus in foveas delabitur, & fortuna belli fuiſſet converſa ferè, niſi manu ſua milites reduxiſſet; & occidiſſet fugientes; tandem magna cum ſtrage, atque clade victoriam retulit, die 19. Februarij, Albino etiam interfecto, mox redijt Romam Severus, & Orationem habuit ad Senatum, cui & metum incuſſit, conſortemque Imperij, & Auguſtum Antoninum Filium renuntiavit, conceſſa Tribunitia poteſtate, cum ipſe ſextam inchoaret: juniori filio Septimio Getæ Cæſaris titulum tribuit.

Anno 4148. C. N. 199. Revertitur in Orientem, Niſibin redit.

Anno 4149. C. N. 200. Parthos denuo invadit; deſeruere illi Babylona, quæ Romanis patuit, Severus colloquitur cum Tribunis, Laterano, Candido, & Læto: è ſuggeſtu milites alloquitur, &

dimit-

dimittit ad excurſiones in Arabiam, ut incenderent Regiones Oppidaque caperent; quod & fecerunt; tum Exercitum in tres partes diviſit, uni Lętum, alteri Anulinum, tertiæ Probum Generum præfecit. Atrenos rurſus majori ariete impacto è Priſci machinatione oppugnat; illi manus obtendunt ſupplices, cum tamen validè ſeipſos tutati ſint; certè Ammianus p. 301. lib. 23. hæc habet: Atra vetus Oppidum in media ſolitudine poſitum, olimque deſertum, quod eruendum adorti temporibus varijs Trajanus & Severus Principes bellicoſi, cum exercitibus pæne deleti ſunt; & Dio apud Xiphilinum, bis obſeſſum Atra Oppidum à Severo, neque captum aſſerit, Catarrhacta perſpicitur parata (ut opinor) ad aquarum impetum effundendum, qua mergerentur & obruuerentur, obſidentes In tertia Tabula iſta intueri datur, cui eſt appicta C. littera, numerique ſunt appoſiti.

Anno 4150. C.N. 201. tranat Euphratem navibus conſtructis Severus, Cteſiphon ſeſe dedit: Regia ibi gaza fuit direpta: Tigris traijcitur; Seleucia Parthica expugnatur: Artabanus Magnus Rex Parthorum cum Equitatu aufugit: Arabum Interiorum Phylarchæ duo genibus poſitis, veniam orant: Regio Scenitarum Arabum redigitur in Provinciam Imperij Romani, vnde Severus vocitatur iterum Parthicus, & Arabicus; Caſtella extant, ſeu receptacula inundantium Euphratis & Tigridis, cujuſmodi Cavernæ à Q. Curtio deſcribuntur l. 5. p. 157, ubi agit de Babylone hic auctor, quæ in Tabula quarta exprimuntur littera D. & inſunt ſui numeri.

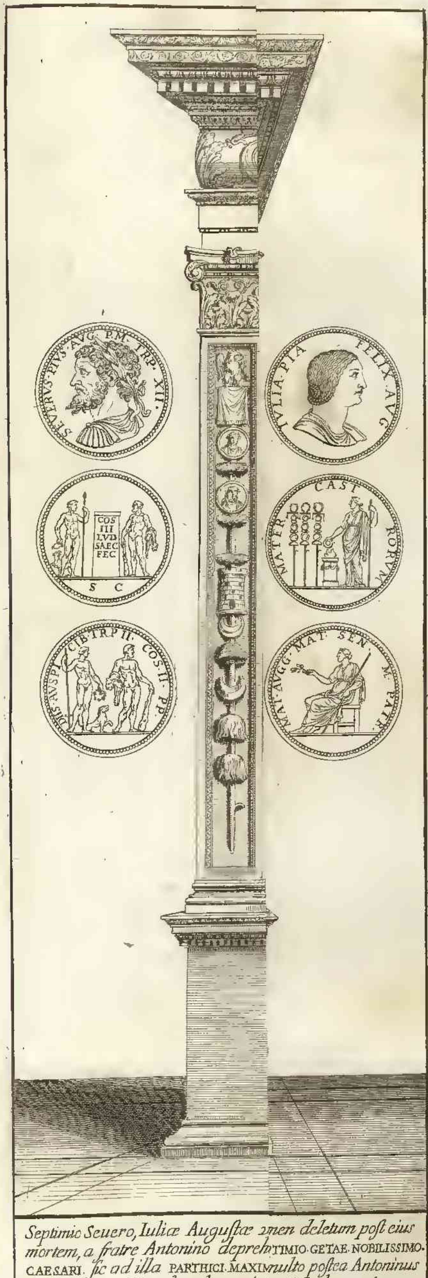
Anno 4151. C. N. 202. cum Seuerus Parthico ſecundo bello confecto, Meſopotamiam redijſſet, in Ægyptum abijt Antiochiam pertranſiens.

Anno 4142. C.N. 203. Romam redux cum filijs Ludos Decennales celebrat; poſt ductum Triumphum Parthicum, edit ſpectacula, ſacrificiaque, Pantheum inſtaurat, Ludos Sæculares agitat, utque in aureo nummo lectitatur, quem aſſervat Illuſtriſſimus & Reverendiſſimus D. Julius Riccius Canonicus Baſilicæ S. Petri, mihique perhumaniter oſtendit. Hinc L. SEPT. SEV. AVG. IMP. XI. PART. MAX. inde VOTIS DECENNALIBUS, cum corona Civica ſeu Querna.

Anno 4153. C. N. 204. circa initium Junij die Natali Severi, cùm auſpicarerur ipſe Tribunitiam Poteſtatem xij. & Arcum Triumphalem abſolutum, aut potius anno ſuperiori arbitror (non ad annum 4134. C. N. 205. ut è Cardinale Baronio referebam) nec enim poſſunt adeò conputari minutè ac anxiè tempora, imò præpoſterè, atque perverse Hiſtorici, nempè Xiphilinus Dionis Epitomaſtes, & alij, ſcilicet, Eutropius, Cuſpinianus, Cardinalis Baronius, dum contrahunt res geſtas, omnia permiſcuerunt; ὕςερα πρότερα congeſſit ſimul accumulans Herodianus, perſtrinxitque Spartianus; & præcipuè dum bella externa tradunt, quæ ad Principis gloriam, & victorias faciunt, comminiſcuntur adulantes, clades acceptas ſupprimendo, atque celando, falſa vero ſæpiùs laus juvabat ad famam, & continendos populos, Senaroreſque in fide. Fugam Vologeſi, Niſibis liberationem in ſecunda expeditione locat Dio. Verùm lapideis hiſce Tabulis magis credendum cenſeo, certioremque probationem ex his erui, niſi quod clades acceptæ in utraque obſidione, Atrenorum videntur geſtu ſupplicum dexterarum obuelar; quamuis eas in actibus Severi digeſſiſſe teſtetur ſe Ammianus; ſed libri ab eo conſcripti ſtylo militari Hiſtoriarum, a Nerva uſque ad Coſtanrij æuum, deſiderantur.

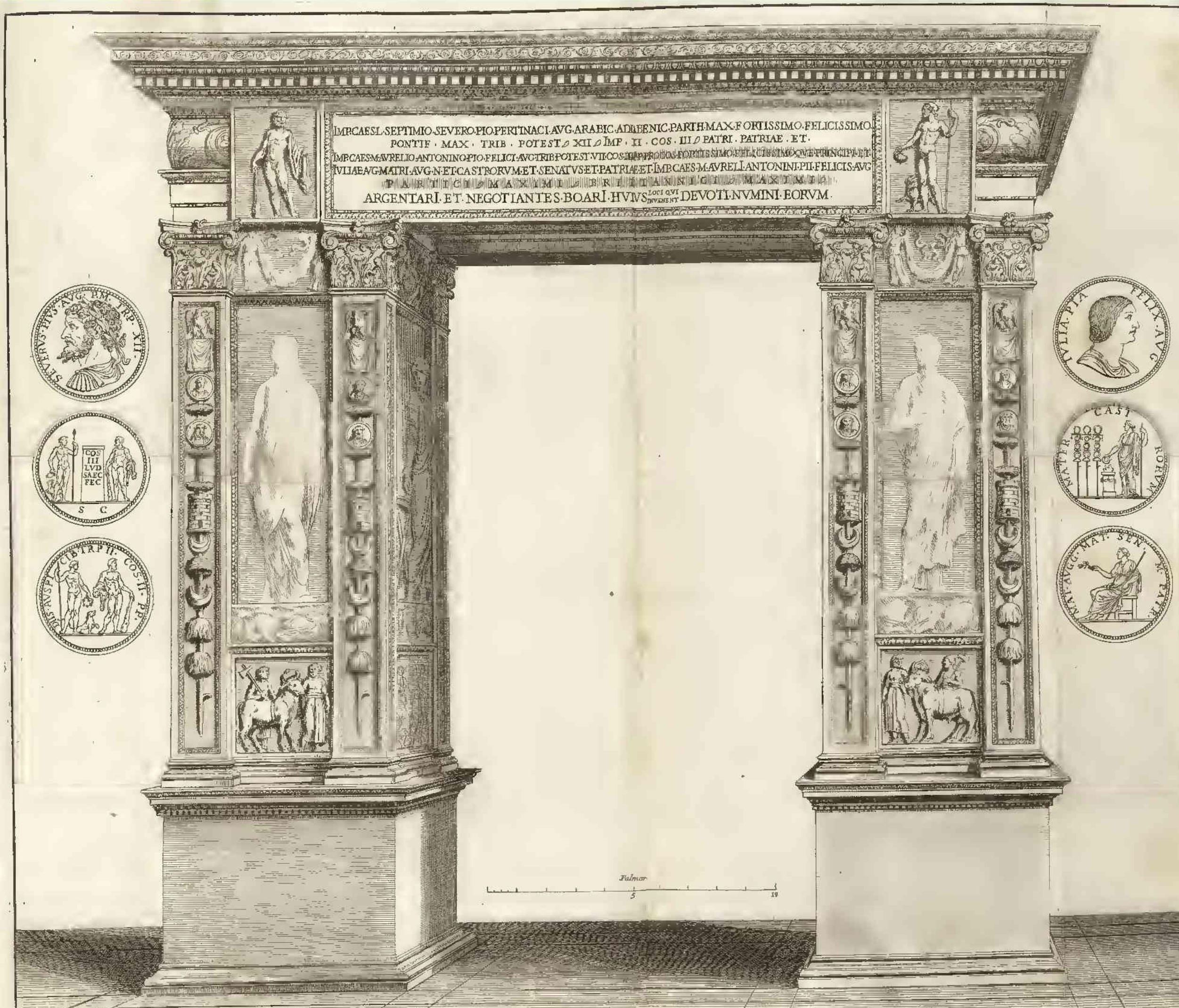
Non ſatisfuit Eminentiſſimo Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinali Barberino Sanctæ Sedis Apoſtolicæ Vicecancellario Septimiani Arcus Tabulas quatuor ab interitu vindicatas renovare, ac publicare, voluit etiam Parerga, & Arcum ipſum inregrum cum Tethrippis adijcere. Sub unaquaque ſuperficie, ſive ſub ſingulis Tabulis erant ſingula Parerga, quæ Triumphi pompam exhibebant, & quia quatuor expeditiones Severus ſuſceperat, duas in Parthos, alteram in Adiabenos ſive Oſrhoenos, quartam aduerſus Arabas; quatuor ſunt Parerga Triumphi, quæ temporis injuria deformabantur, & quaſi ævidentibus erodebantur expoſita inclementiæ aeris, imbriumque, ac Ventorum, & Solis, ſed ea quoque perire noluit Princeps natus bono publico. Scripſit Onuphrius Panuinius Romanorum vindex monumentorum Librum ſeu Commentarium de Triumphis, qui poſt ejus Libros duos de Ludis Circenſibus editus fuit à Joanne Ciotto Venetijs in folio cum notis Joannis Argoli anno Salutis MDC. Oroſius quidem 320. Triumphos numerat à Romulo ad Veſpaſianum uſque, at illis Panuinius addit 30. uſque ad Beliſarium p. 12. peractos, refert autem Triumphalis pompæ, atque currus effigiem unicam, quam contexuit è varijs deſcriptionibus antiquorum Hiſtoricorum. delineavit & eruditus Ptolomæus in Vetuſtalibus pag. 116. ex Arcu Titi. in Supplemento Admirandorum Juſti Lipſij, ſive de Magnitudine Romana pag. 504. fusè de nomine, ac originè Triumphi, quibus illi conceſſi, & à quibus, de ordine, & ornatu, atque Triumphatoris loco, & Arcubus, ſicut apud Roſinum lib. 10. Antiquitatum Roman. c. 29. ubi & de Arcubus Triumphalibus p. 1006. Inſcriptio Arcus Septimij pag. 1007. è Fabricio in ſua Roma c. 15. adde Paralipomena Thomæ Dempſtri ad Roſin. p. 1034 è Bulengero lib. de Triumpho, Conſulum Dictatorum & Cenſorum Romanorum ſeries una cum ipſorum Triumphis, quæ marmoribus ſcalpta in foro reperta eſt, atque in Capitolium tranſtata Anno 1549. Romæ fuit edita typis Marliano Patricio Mediolanenſi curante, quam Onuphrius illuſtravit Commentarijs, qui lucem aſpexerunt Venetijs 1558. in fol.

Wol-

Septimio Seuero, Iuliæ Auguſtæ *2men deletum poſt eius mortem, a fratre Antonino depreh*TIMIO·GETAE·NOBILISSIMO·CAESARI. *ſic ad illa* PARTHICI·MAXIM*multo poſtea Antoninus aſsumpsit. Hercules ab uno inperijt, uel cum Arcus ipſius angulo proxiẽ Eccleſiæ S*.*ti ſiliorum et infra*

20

ARCVS SEPTIMII SEVERI IN FORO BOARIO.

Septimio Seuero, Iuliæ Auguſtæ uxori, filijsq Antonino, et Getæ Arcum hunc ab Argentarijs, et Negotiantibus Boarij fori dicatum fuiſse legitur in inſcriptione; Getæ uerò nomen deletum poſt eius mortem, a fratre Antonino deprehenditur ex literis depreſsis, ac mutatis, et primò ad illa uerba PROCOS·FORTISSIMO·FELICISSIMOQVE·PRINCIPI· *quorum uice reſtituimus* ET·P·SEPTIMIO·GETAE·NOBILISSIMO·CAESARI· *ſic ad illa* PARTHICI·MAXIMI·BRITTANNICI·MAXIMI· *reponimus Getæ nomen* ET·P·SEPTIMII·GETAE·NOBILISSIMI·CAESARIS· *Deprehenditur etiam ex cognomine Brittannici, quod multo poſtea Antoninus aſsumpsit.   Hercules ab uno inſcriptionis latere comitem Bacchum ab alio ſanè habuit, nam utrique Seueri Auspices fuere, ſed Bacchi ſimulacrū uel temporū iniurijs perijt, uel cum Arcus ipſius angulo proxię Eccleſiæ Sancti Georgij muro concluſum latet. In Pilis, ſeu columnis utriusque ſculptę ſunt Aquilæ Legionum cum clypeis, et imaginibus Seueri, et filiorum et infra Sacrificalis pompa, Victimarius, Victima, et Popa cum Securi*

Nec tamen ſine numine Diuùm Superſtes eſt Arcus hic Severi, nam & ille Romam ſingulari præditus ingenio rexit prudentiſſimè imitator Marci, vti obſervat Herodianus pag. 512. G. L. ſublatis æmulis ſuis Nigro, atque Albino, quin & Æmiliano, deuictiſque bis Parthis, & Arabibus, ac Adiabenis, verùm & Vrbis Romæ tabulis lapideis incidi veſtigium, ſeù Topographiam curauit, ſive Ichnographiam, vti probat in fragmentorum Editione Bellorius, vnde reſtitutor Vrbis, & fundator Imperij fuit cognominatus, & certè Romæ publicas omnes ædes, quæ vitio temporum labebantur, inſtauravit, De Septizonio, quod opere ambitioſo extrui curavit, iuſtum volumen conſarcinaui, deque Thermis, & alijs ædificijs publicis, quæ condidit ipſe quæque, penitus interciderunt, alibi pluribus differetur. Nunc ad Arcum iſtum me converto, qui ædificatus intra decimum eius Imperij annum, vti iam affirmavi, neque verò decem illis annis primis Seuerus in perſequutionem Chriſtianorum incubuit, vtque Cardinalis Baronius adnotauit in Annal: Eccleſiaſt. ad Annum 195. e Tertulliano ad Scapulam cap. 4. benè Chriſtianos habuit, atque etiam eorum nonnullos illorum auctorum teſtimonio exornauit, & aduerſus furentem populum defendit; nimirum quod à Chriſtiano quodam nomine Proculo cognomine Toparcion Procuratore Euhodi, qui fuit Antonini filij Seueri educator, per oleum aliquando curatus eſſet, quem etiam in Palatio ſuo habuit vſque ad mortem ejus, & ipſe quoque Antoninus Seueri filius lacte Chriſtiano fuit educatus, colluſoremque habuit Puerum Iudæum, ideſt, Chriſtianum, vt aſſerit Spartianus in Caracalla, tuncque res Chriſtianorum valdè floruerunt ex Nicephoro lib. 5. cap. 16. Tertullianus fusè Apolog, cap. 16. adu. Iudæos cap. 7. & 9. mox verò Cardinalis idem Baronius de perſequutione Severi adverſus Chriſtjanos anno Imperij decimo indicta Chriſti 204. agit; in qua Victor Papa Primus, licet ejuſdem Seueri popularis & Afer Martyrium paſſus eſt pro Chriſto, ſextam numerat iſtam Sever. Sulpitius lib. 2. Sacr. pag. 150. & vexationem vocat, at Paulus Oroſius lib. 7. cap. 17. Hiſtor. poſt. Neronem quintam exindè Severi res in peius prolapſæ ſunt, & implicitus Bello Britannico. cum Vallum illud memorabile curaſſet effodi, Antonini Caracallæ proteruiam aduerſum ſe domeſticaſque rixas eiuſdem cum Geta fratre altero filio non ferens in morbum incidit, attritus iam podagra, & Eboraci obijt, vbi ſepultus fuit, vlciſcente Deo fuſum ſanguinem ſuorum cultorum, qui clamabat ad Cælum, Huius Arcus curam gerebant Romani, nam Sede vacante Camerarius Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis Quinque Cuſtodes Arcus Septimij ſolet eligere, quibus vlnas, ſeu cannas quatuor panni tribuunt pro emolumento primæ Sortis, & Numi vigintiquinque cum dimidio, vt teſtatur Iannes Iacobus Romualdus fol. min edito Rationario Capitolino Romæ Anno 1604. an vt tuerentur inde Capitolinam arcem, an vt monimentum illud conſeruarent? Certè Cardinalis Franciſci Barberini benignitas imcomparabilis, illud reſtituit nunquam interiturum.

Elucet in huius Auguſti rebus geſtis Diuina Prouidentia, & æquitas. Siquidem Seuerus Imperator, cui hactenus omnia ex ſententia eueniſſent (nam dum pacem Eccleſiæ tribuit, Parthos bis, Adiabenos, Arabas domuit, atque profligauit; æmulos Imperij Nigrum, & Albinum proſtrauit, ſoluſque Romana potitus eſt ditione, interfectis omnibus perduellibus, filios ambos in conſortium Imperij adſciuit, itaut nullus æquè felicitèr dominatus fuerit; At ſimul ac Chriſtianos, quos antea fouerat, & in aulam admiſerat ſuam, perſequutus èſt ingratus, ac beneficiorum, quæ illorum precibus adeptus erat, oblitus, in ipſos ſæuijt, non podagræ ſolum acutiſſimis doloribus acerbam Dei promeritus indignationem fuit affectus, & oborto ex inſparato bello filiorum domeſtico, Caracallæque inſidijs appetitus contabuit, ſed & in Britannia infelicem animam morbis afflictatus, ac mœrore confectus exhalauit, & inſtar Antiochi perijt triſtitia magna in terra aliena lib. 2. Machabeor. c. 5. v. 13.

CAN-

Wolfangus Lazius lib. 9, c. 3. Commentar. Reipublicæ Romanæ fusè de Triumphalibus ornamentis, & pompis, deque Arcu, cui ſtatua equeſtris impoſita eum duobus vtrinque trophæis è numo Neronis Claudij Druſi German. Imp. exibetque Iconem pag. 774. vt alium, eui S. P. Q. R, ſignis recept. Roſin. pag. 1007. qui ſuper Areum habet equites duos, ex Antiq. Gamueij, notatque iu ſuperiore Arcus parte fuiſſe ſpatia, in quibus aliquot homines, qui tuba eanerent, vel trophæa ſtatuerent ſtetiſſe exiſtimantur, ſed mox de iſtis agam. Parergum diditur, quod alicui rei præter propoſitum additur, vt ſi pictor imaginem pingens ornandæ tabellæ gratia, arbuſcula, auieulas, & huiuſmodi adiunxerit è Plinio lib. 35. c. 10. qui narrat Protogeuem, eum Athenis eeleberrimo loco Minervæ delubro Propylæum pingeret; ibi feeiſſe nobilem Paralum, & Hermionida, quam quidam Nauſicaam vocant, adieeiſſeque parvulas naves longas in ijs, quæ Pictores appellant Parerga, vertit eloquentiſſimus Dathus *nelle Vite de Pittori antichi pag.* 154. *tra quelle coſe che da Profeſſori ſono dette Giunte*, Budæus eſſe vult Corollaria operis locati, aceeſſiones, appendices, *Bordures* Gallis, Greci dicunt & τῶν ἔργων πλείονα vti mantiſſæ, ſuprapondiaque in menſuris, & in venditionibus auctaria, quæ igitur inſculpta ſunt ſub tabulis referentia Triumphorum ordinem Parerga inſcripſi, quamvis ad rem faeiant, & pertineant ad Trumphos nempè inque illis Iconiſmi Triumphorum perfectiores ſpectantur quàm alibi.

At in plano ſuperiori, cum opportunè S. R. E. Cardinalis Eminentiſſimus Camillus Maximus Romanus Antiquorum patriæ ſuæ monumentorum acerrimus indagator, & reſtitutor munifieus, vt è fragmentis Veſtigiorum eiuſdem Vrbis, quæ Farneſianis è lapidibus Andreæ Bufalini diligentia cum Notis Io: Petri Bellorij Viri de re Antiquaria optimè dudum meriti. quæque illi Eminentiæ iure nuncupata fuerunt, liquidò compertum eſt, mihi liberaliter eommunicaſſet è ditiſſimis ſuis Theeis atque Theſauris Numum promptum, in quo legitur hinc Antoninus Pius Aug. Pont. Tr. p. vij. & Caracallæ προτόμη effigies ſive Thoraeis, vt olim vocabatur, Seholiaſtes in l. 1. de Imaginib. Imperial. Cod. Theod. lib. 15, tit. 4. aut Stetharium, agnoſcitur; inde Areus ipſe Severi exprimitur, & ſupra Ipſe eum Patre, vel cum fratre eurrui, quem ſex equi trhaunt inſidens vtrimque verò duo equites ſequentibus duobus militibus peditibus inſpiciuntur, eircum verò inſculptum eſt. Arcus Augg. cui perſimilem aſſervat in gazophylaeijs ſuis Sueciæ Regina ſæeuli noſtri deeus verè incomparabile Chriſtina, non Zenobiæ ſolum ae Eudoxiæ anteponenda propter inſignem doctrinam, ſed etiam Placidiæ atque Pulcheriæ adæquanda ob pietatem, & prudentiam ſingularem. dignata eſt tanta Maieſtas illius Numi mihi quoque Iconem oſtentare opera D. Cameli qui Rei nummariæ & inſtructiſſimæ Bibliothecæ meritò Præfectus eſt. In ambobus hiſce Numis in plano cum eminerent illæ ſtatuæ quæ præ vetuſtate, vel alio caſu intereiderunt, incidi quoque illas Eminentiſſimus Mæcænas Barberinus mandavit, & Bartolus egregiam eo in opere illo nauauit operam vt Arcus integer ſuiſque omnibus numeris abſolutus exiſteret.

τετρίππον apud Suidam ἐκ τεσσάρων ἵππων ἅρμα Tethripum, currus è quatuor equis, cuiuſmodi erat currus ſolis apud Ouid. lib. 2. p. 17. Metamorphos. τετρίππον ἅρμα quadriga Ariſtophan. in Nubib. Athenæo quatuor equi vno iugo copulati ἵππος τέτριππος equus quadriiugis, inde τετριπποβάτης qui quadrigam aſeendit, τετριππότροφος qui quatuor equos nutrit. Cicero lib. 5. Epiſt. 21. ad Attic. τέτριππα prohibeo, l. quadrigas, quas ob res bene geſtas Greei Dueibus decernebant, vt Imperat. quadrigas aureas; ſic in Capitolio poſitæ ab Ædilibus Curulibus C. Livio, & Servilio Gemino Coſſ. T. Liu. lib. 9. Decad. 3. pag. 370. Edit. Gryph. Sed & ſunt equorum ſex ſeiuges eurrus & ἑξαζύγοι Apuleius in Florid. de Quadrigis Triumphalibus Figrelius, ſeu de ſtatuis curulibus, bigis &c. lib. 1. de Statuis, c. 18. pag. 161. de Seiugibus è Plinio lib. 24. cap. 5. pag. 163. vbi, de, τετρίπποις vtque equi eſſent æquata fronte, & vnanimes è Claudiano. de Quadriga marmorea e Suida, & Heſychio, in Numo Cæſaris pag. 131. Familiar. Roman extat Arcus, cui inſcriptum Imp. Cæſar, & quatuor equites illi inſiſtunt.

An verò fuerint Statuæ illæ equeſtres, ſeu ſimulacra ex ære, ſeù metallo fuſa, & conflata, an ducta è marmore? poterit eonijci ex adplumbaturis, & foraminibus, certè curioſoribus Architectis, & Antiquarijs diſquirendum illud relinquo.

Quandoquidem ſub his Parergis Apſis Arcus fuerat delineata cum Victorijs trophæa ferentibus, & Genijs, vacuumque ſpatium vtrimque pandebatur, ſicut Antonini Caracallæ Numum indideram frontiſpicio, ita vtrimque Numum L. Septimij Severi, cum Victoria & trophæis in auerſa parte appoſui; ex Angelonio in Numiſm. Imperat. pag. 242, num. 18. & ſubtus, numiſma Iuliæ Domnæ Auguſtæ, coniugiſque illius cum Pietate Auguſta ex eodem pag. 243. num. 21. ad læuam autem Numum Plautillæ Auguſtæ Vxoris Antonini Caracallæ, cum Dea Fortuna, & C L. I. COR, ex eodem pag. 258. num. 30. vbi explicat hæc Sigla Colonia Latina Iulia Chorintus, ſub ea collocavi P. Septimium Getam Cæſarem ex Numo penes Angelonum inſuper pag. 265. num. 9. & 11. in poſtica facie Roma ſculpta eſt cum Cornucopia.

V.

SVESSVLAE.

HERCVLI. SANCTISS. INVICT, SACRVM
PRO. RED. IMP. CÆS. L. SEPTIMI
SEVERI. PII. PERTINAC. AVG. P. S
ET. POP. SVESSVL. M. IVNIVS. M. F
STEL: SEVERIANVS. II. VIR. D. T.

VI.

ALBANI in Horto Pauli Panizzæ in ruderibus Caſtrorum Prætorij.

IMP. CÆS. L. SEPT. SEVER. PII. PERT. AVG. PART. AVG. ET IMP. CÆS
M. AVREL. ANT. PII. FELIC. AVG. PART. MAX. BRITANN
MAX. PP. ET. IVLIÆ. AVG. MATR. AVG. N. ET. SENAT
ET. PATRIÆ ET. CASTR. MINERV. AVG. SAC. DASIMIVS
FIRMAN. CORN. LEG. ET. AVR. VICTORIN. ACTAR. CVM. IMM. LIB
ET. EXACTIS. VOT. M. F.

VII.

ARDAE.

IMP. CÆS. L. SEPTIMIVS. PERTINAX. PIVS. FELIX. AVG.
PONT. MAX. GERM. MAX. TRIB. POTEST. IIII. IMP. V. COS. PROCOS. PP
ET. M. AVRELIVS. ANTONINVS. PIVS. GERM. MAX
DACICVS. MAX. PRINCEPS. IVVENTVTIS
LITVS. VICINVM. VIÆ. SEVERIANÆ. ADSIDVIS. MARIS. ADLVENTIBVS
FLVCTIBVS. AD. LABEM. RVINÆ. LABEFACTATVM. AGGERIBVS,
MARINI. OPERIS. IN. FVNDAMENTIS. VT. PERICVLVM
COMMEANTIBVS. ABESSET. EXTRVI. CVRARVNT.

VIII.

ANAGNIAE.

IMP. CÆS. I. SEPTIMII. PII. PERTINACIS. AVG. ARAB. ADIABENICI
PARTHICI. MAXIMI. FORTISSIMI. FELICISSIMI. PP. FILIO
M. AVRELIO. ANTONINO. PIO. FELICI. AVG. TRIBVNIC
POTESTAT. IIII. COS. PROCOS. S. P. Q. ANAGNINVS.

IX.

L. COELIO. L. F. QVIR. RVFO. V. C. FLAVIALI SACERDOTI
SPLENDIDISSIMO. PONTIFICI. MINORI. COOPTATO. IN. COLL.
OMNIVM. FAB. CENTONARIOR. ET. DENDROFOR. CVRATORI. TRIVMPHI
IMP. CÆS. L. SEPTIMII. PERTINAC. AVGVSTI. PARTHICI
ARABICI. ET. PARTHICI. ADIABENICI. MAXIMI. CONSVLARI
CAMPANIÆ ET. APVLIÆ. BIS. CORRECTORI. TVSCIÆ. ET. VMBRIÆ
ET. PICENI. PROCVRATORI. LVDI. LITTERARII. IIII. VIRO. VIARVM
STERNENDARVM. VIÆ. SEPTIMIÆ. PROCVRATORI. XX. HERED.
BRVTTIÆ. ET. CALABRIÆ. CVRATORI. ÆDIFICIORVM
AQVARVM. QVÆSTORI. ÆRARI. SATVRNI. PATRONO. COLONIÆ
RICINNIÆ. HELVIÆ. IN. CVI. CVR. ET. OF. BENEMERITO. RICINNATI
HELVIANI. SVA. IMPENS. IN. FORO. CÆSAR. DD.

X.

Propè ruinas Viæ Sacræ.

IMP: CÆSARI. L. SEPTIMIO. SEVERO. PERTINACI
AVG. P. M. TRIB. POT. III. IMP. IIII. COS. II
ARABICO. ADIABENICO. FRATRI. ARVALI.

ROMÆ. M. D.C. XC.
Ex Typographia Io: Franciſci de Buagnis.)(*Superiorum permiſſu.*

CANDIDO LECTORI.

VT res à L. Septimio Seuero Aug. præclarè geſtæ magis, ac magis innoteſcant, adtexere viſum eſt Inſciptiones iſtas hinc inde collectas, quæ ad illum ſpectant. Tu (candide Lector) his vtere, fruere, quod in rem Tuam benè vertat.

I.

In Arcu Seueri Aug. Sub Capitolio.

IMP. CAES. LVCIO. SEPTIMIO.
M. FIL. SEVERO. PIO.
PERTINACI. AVG. PATRI. PATRIAE
PARTHICO. ARABICO.
ET. PARTICO. ADIABENICO.
PONTIF. MAXIMO. TRIBVNIC. POTEST. XI.
IMP. XI. COS. III. PROCOS.
ET. IMP. CAES. M. AVRELIO. L. FIL.
L. ANTONINO. AVG. PIO.
FELICI. TRIBVNIC. POTEST VI
COS. PROCOS. PP. OPTIMIS.
FORTISSIMISQVE. PRINCIPIBVS
OB. REMPVBLICAM. RESTITVTAM
IMPERIVMQVE. POPVLI. ROMANI.
PROPAGATVM. INSIGNIBVS
VIRTVTIBVS. EORVM
DOMI. FORISQVE
S. P. Q. R.

II.

In Porticu, ſeu veſtibulo ædis Sancti Angeli in Piſcina olim Mercurio, vt volunt alij Iunoni, ſacræ, quam exauſtam igne Seuerum reſtituiſſe certum eſt.

IMP. CAES. L. SEPTIMIVS
SEVERVS. PIVS. PERTINAX
AVG. ARABICVS
ADIABENIC. PARTHIC. MAXIMVS
TRIB. POTESTAT. XI
IMP. XI. COS. III. PP.
IMP. CAES. M. AVRELIVS
ANTONINVS. PIVS. FELIX
AVG. PONT. MAX
TRIB. POT. VI. COS. PROCOS
INCENDIO. CONSVMPTAM
RESTITVERVNT

III.

Ad Arcum in Foro Boario propè Sancti Georgij in Velabro.

IMP. CAES. SEPTIMIO. SEVERO. PIO
FELICI. AVG. TRIB. POT. VII
ET. COS. II. PP. PROCOS. FORTISSIMO
FELICISSIMOQ. PRINCIPI
ET. IVLIAE. AVG. MATRI. AVG
ET. CASTRORVM. ET. SENATVS
ET. PATRIAE. ET. IMP. CAES. M. AVRELII
ANTONINI. PII. FELICIS. AVG
PARTHICI. MAXIMI BRITANNICI. MAXIMI
ARGENTARII. ET. NEGOTIANTES
BOARII. HVIVS. LOCI
DEVOTI. NVMINI. EORVM.

IV.

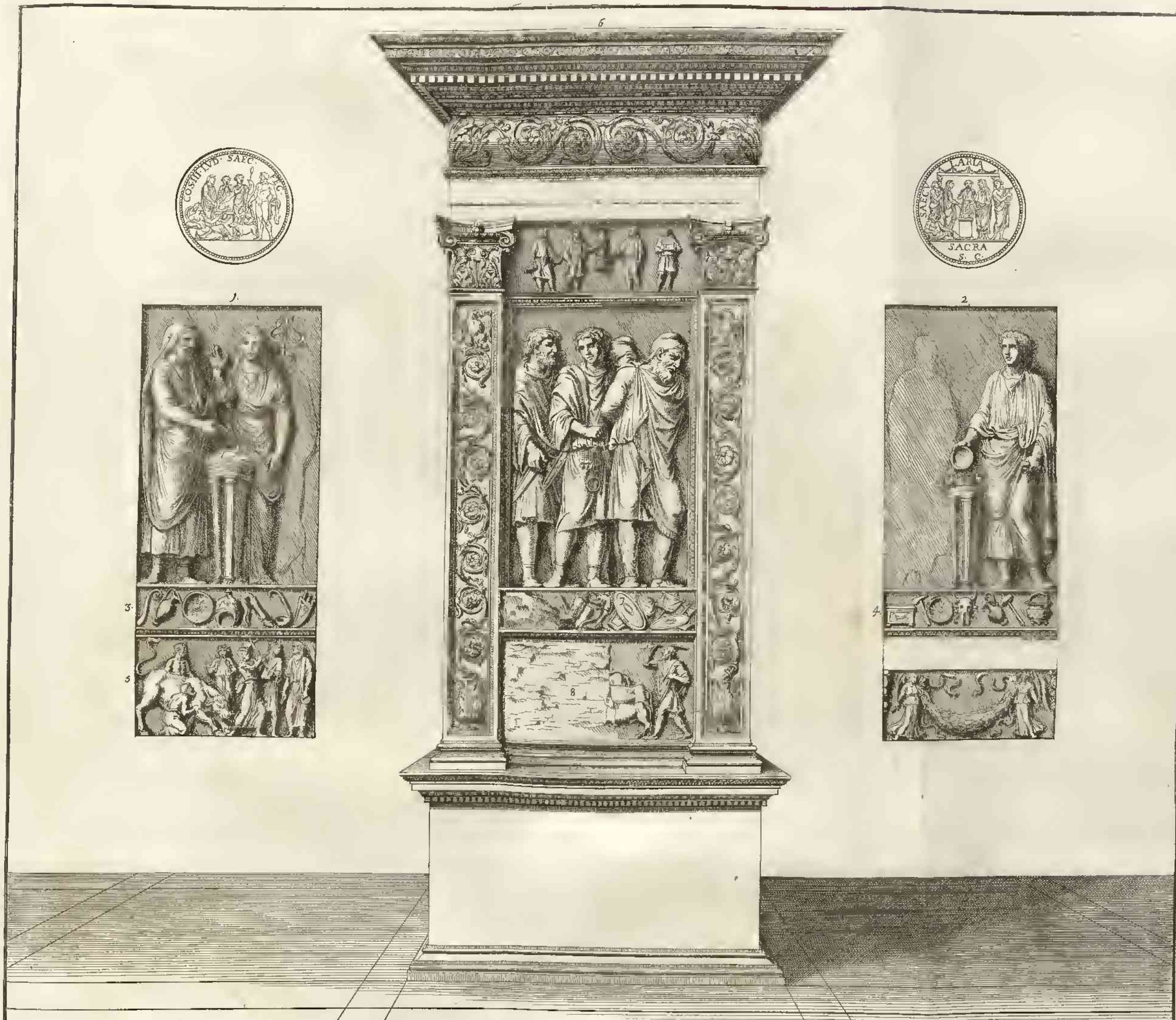
Romæ in Pantheo.

IMP. CÆS. SEPTIMIVS. PIVS.
PERTINAX. ARABICVS ADIABENICVS.
PARTHICVS. PONT. MAX. TRIB
POT. XI. COS. III. PP
ET. IMP. CÆS. M. AVRELIVS
ANTONINVS. PIVS. FELIX
TRIB. POT. V. COS. PROCOS
PANTHEVM. VETVSTATE. CORRVPTVM
CVM. OMNI. CVLTV
RESTITVERVNT.

E Cardinale Baronio Marliano, Nardino, Panvinio, alijſque Antiquarijs excerpebam, & è Grutero, qui legit in ſecunda, IN-CENDIO. CORRVPTAM.

Haſce ineditas depromptas ex Eminentiſſimi Franciſci S. R. E. Cardinalium Decani Barberini Bibliotheca adnecto, in quibus viarum Severianæ, atque Septimiæ notitia extat.

HER-

SEVERI ARCVS LATVS OCCIDENTALE

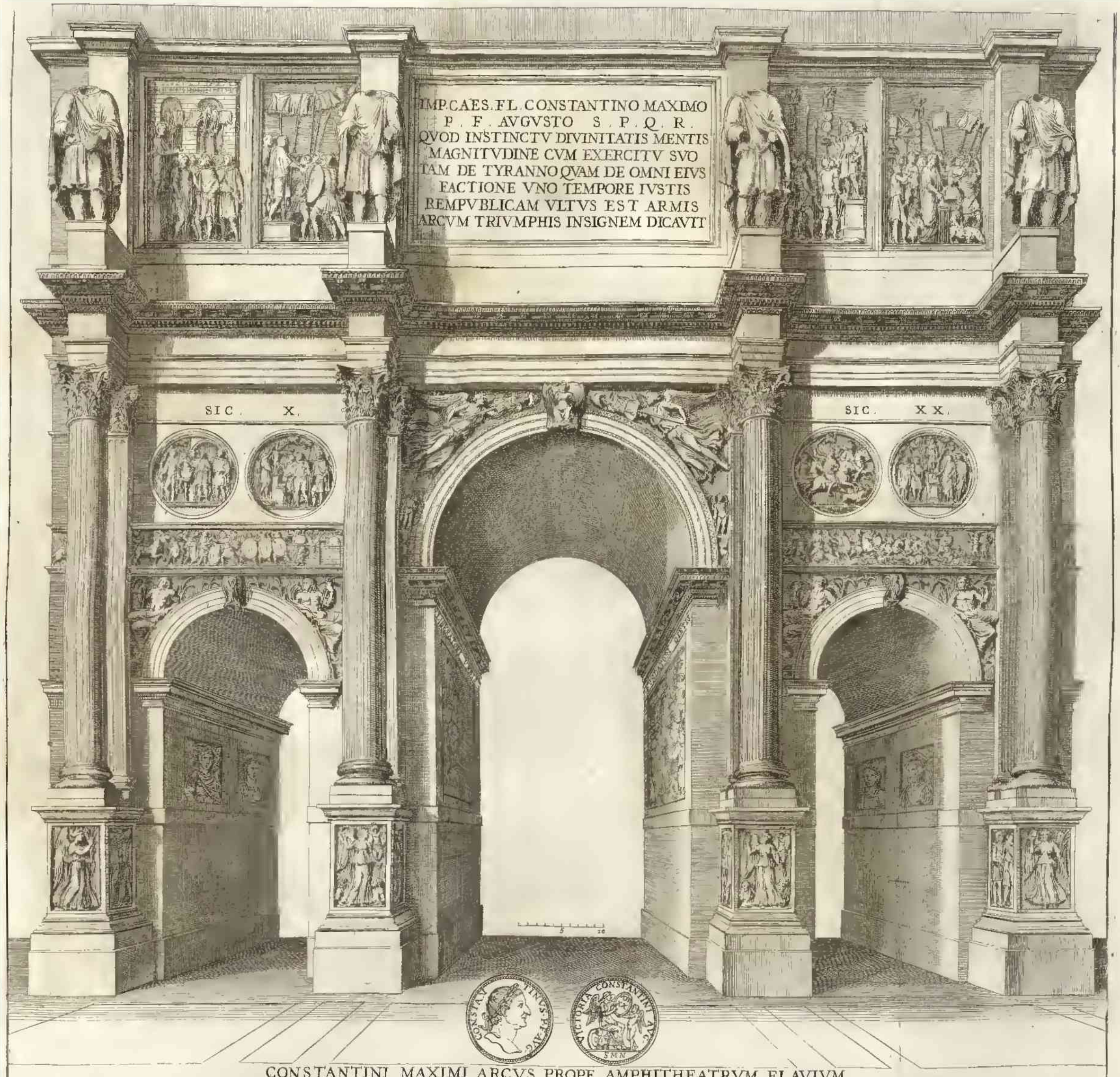
Plurima extant in hoc Arcu Triumphalia ornamenta, et Sacrorum inſignia, ſiue ad Publica Vota, ob reditum Seueri, Parthis deuictis ſiue ob Sæcularia hoc anno eiuſdem Tribunicia Poteſtate XII. *celebrata* [1] *Arcum ingreſsis, a dextris ſe ſe offerunt, Seuerus, et Iulia Sacra peragentes ad tripodem, ſiue hæc Dea Pax cum caduceo, cui hærebat alia figura marmore abraſa* [2] *A ſiniſtris conſpicitur Antoninus pariter ſacrificans ad tripodem, abraſo quoque Geta fratre. In baſibus ex ordine ſculpta ſunt ſacrorum instrumenta, hinc* [3] *lituus, Præfericulum, Patera, Pileus flaminicus, Aſpergillum, Cultri, inde* [4] *Acerra, Securis, Patera, Caluaria Victimæ, Præfericuli, Malleus Amula. Infra* [5] *Victimarij, Popa taurum feriens, Tybicen, Camillus, Sacerdos.* 6. *Occidentale Arcus latus Parthos captiuos catenis uinctos a Romanis exhibet. Orientale muro Eccleſiæ S. Georgij concluſi latet* [7] *ſub captiuis ſpolia, atque infra* [8] *Bubulcus baculo Boues agens Boarij fori index*

ARCVS GALLIENI

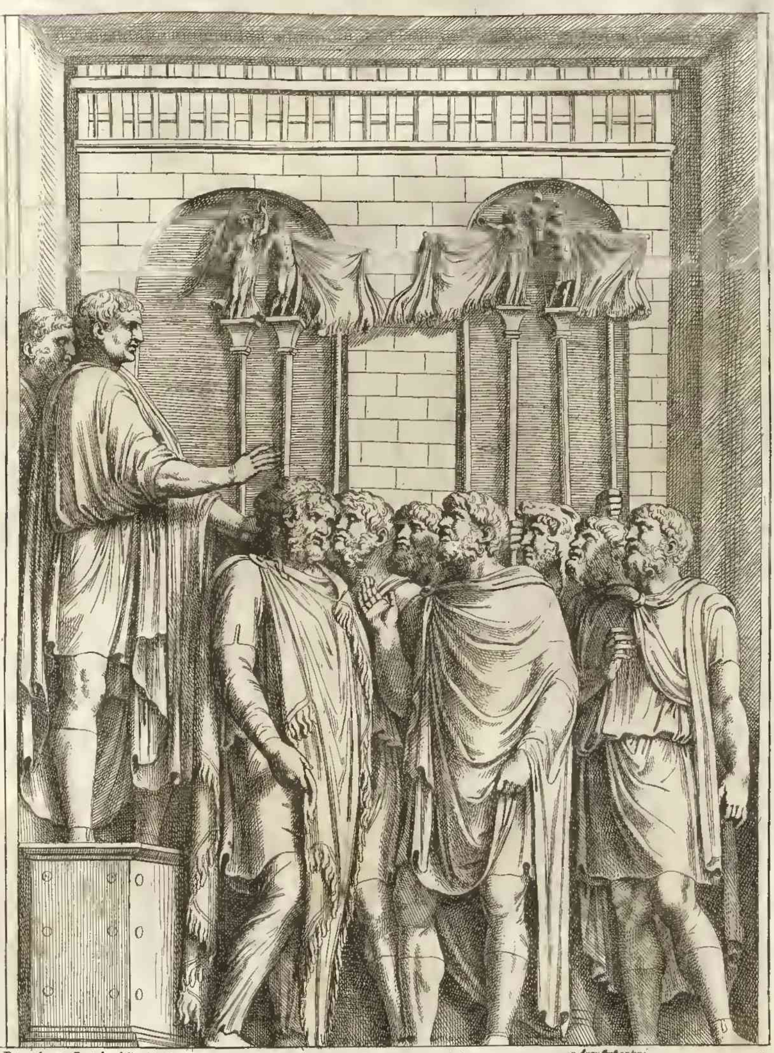
Extat Gallieni Arcus in Exquilijs, Eccleſiæ Sancti Viti iunctus in celebri olim loco Liuiani Macelli. Erectus fuit non ex publico Senatus, Populique Romani conſenſu, ſed priuati hominis Marci Aurelij Victoris nomine, ad obſequiu erga Licinium Gallienum, et Corneliam Saloninam coniugem. Totus ex rudi Tiburtino marmore componitur non ad priscam Romanorum magnificentiam, labantibus Imperio, et bonis Artibus ſub Gallieno ignauo Principe. fornix medius transitorius patet; reliquos duos utrinque muro ſeptos cum faſtigio addidimus ab exemplari Iamberti Architecti, de quo in præfatione; inque ijſdem ſimulacra, ſeu trophæa poſita fuiſse autumant aliqui.

92

CONSTANTINI MAXIMI ARCVS PROPE AMPHITHEATRVM FLAVIVM

A Senatu, Populoque Romano in honorem Constantini ſuit erectus, victoria contra Maxentium Vrbis tyrannum diuinitus parta. Ex Traiani Arcus ruinis extructum ſatis constat, tum ex quatuor ſuperioribus in utraque ſacie affixis Tabulis, tum ex Clypeis, Captiuis, et equestri prælio elegantissimo cum effigie Traiani, quæ cuncta meliorem ſub hoc Imperatore Sculpturę probant ætatem. Minores uerò Tabulæ ſub Clypeis in Intercolumnijs, ipsius Conſtantini acta referentes, omnem artis elegantiam, ſub ipso extinctam indicant. Minores has in ſequentibus exhibemus nunquam editas cum superioribus ipsius Traiani iam exhibitus. Hæc Arcus facies è conspectu Viæ Appiæ in intercolumnijs has notas præfert SIC. X. SIC. XX. nempe, ſicut Decennalia Vota feliciter ſoluta ſunt, ſic Vicennalia feliciter ſoluantur. Ab alia ſacie Amphitheatrum uersus legitur VOTIS. X. VOTIS. XX. Suscipiebant hæc Vota pro ſalute Principum Decennio Imperij incepto, eoq. exacto ſoluebant, et sic Vicennalia, et Tricennalia. Inde colligunt Arcum hunc, non statim deuicto Maxentio, ſed anno eius Imperij decimo uel excitatû, vel absolutum

Petrus Sanctus Bartolus delin. et Sculp *in Arcu Constantini*

REX PARTHIS DATVS

TRAIANVS CTESPHONTA PROFECTVS E SVGGESTV MVLTA PRAEFATVS PARTHENASPA-
TEM REGEM PARTHIS DESIGNAT. REGIS PARTHORVM CAPVT QVOD DESIDERATVR IN MARMORE, RESTITVIMVS

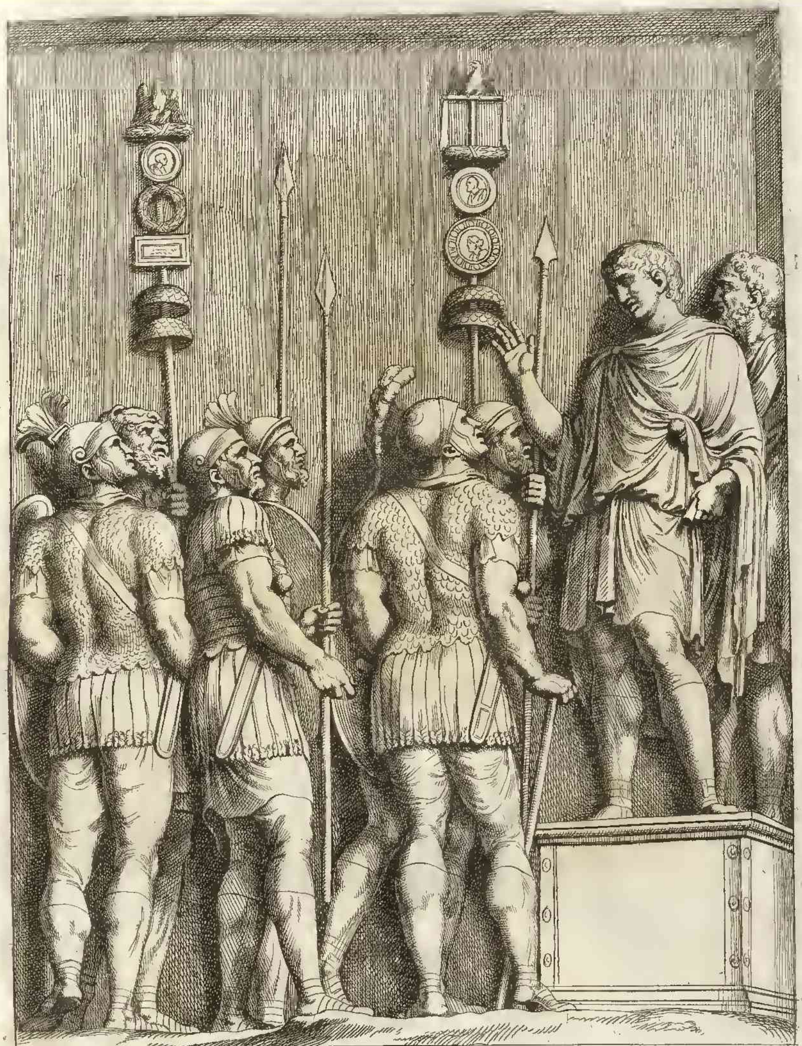
2

Petrus Sanctus Bartolus del. et sculp.

VNVS EX TRANSFVGIS E DACIA AD OCCIDENDVM TRAIANVM IN MYSIÃ PROFECTVS OB·
SVSPICIONEM CAPTVS IMPERATORI DEFERTVR CVI DECEBALI PATEFACIT INSIDIAS *Dio et Xiphil.*

In Arcu Conſtantini *Io. Iacobus de Rubeis Formis Romæ ad Templũ Pacis cũ Priu. S. Pont.*

ADLOCVTIO COHORTIVM

In Arcu Conſtantini · *Io. Iacobus de Rubeis Formis Romæ ad Templū Pacis cū Priu. Sum. Pont.* · *Petrus Sanctius Bartol.s del. et sc.*

SVOVE TAVRILIA

SACRIFICAT TRAIANVS PATERAM TENENS. SVEM OVEM TAVRVM. IMMOLATVRVS VNDE SVOVE TAVRILIA QVOD SACRIFICIVM ET LVSTRO CONDITO ET CAPTIS SPOLIIS. OPIMIS PERAGEBATVR.

In Arcu Conſtantini *Io. Iacobus de Rubeis formis Romæ ad Templũ pacis cũ Pri. S. Pont.* *Petrus Sanctus Bartolus del. et fec.* 2[?]

Petrus Sanct Bartolus del et Sc.

RESTITVTORI VRBIS siue ADVENTVS AVG ROMAM.

In Conſtant Arc.

VICTO DECEBALO REDIENS DE DACIS TRIVMPHATVRVS ROMAM TRAIANVS INGREDITVR ET DACICVS APPELLATVR COMITANTIB VICTORIA ANŌNA ET PIetate. *Roma orbē Imperij manu tenet Traian' a se propagatū idicat.*

Petrus Sanctus Bartolus del. et Sculp.

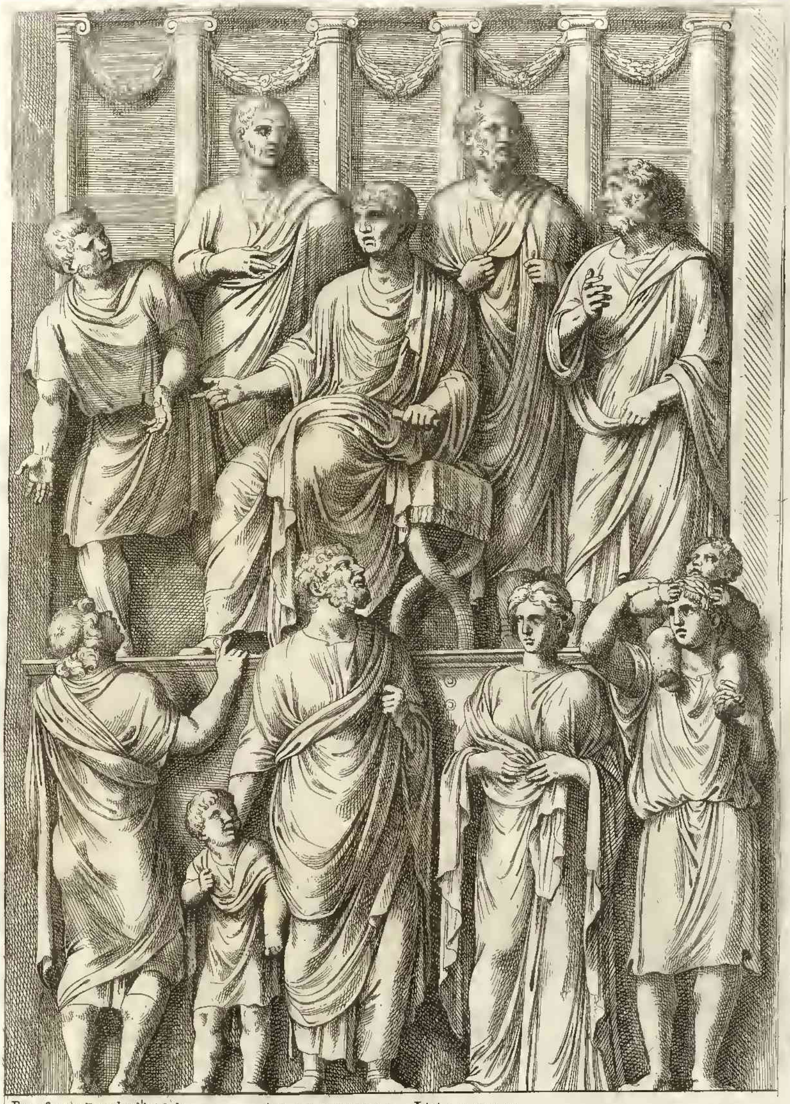
VIA TRAIANA

In Arcu Conſtantini

VIA TRAIANA QVA APPIAM BENEVENTO BRVNDVSIVM TRAIANꝰ PERDVXIT CVM ARCV TRIVMPHALI A S·P·Q·R· BENEVENTI ERECTO. MVLIER ROTAE INCVMBENS EST GENIꝰ VIÆ CVRRIBꝰ ꝑ VIAE

Io. Iacobus de Rubeis Formis Romæ ad Templū Pacis cū Pri. S. Pon.

De vijs omnibꝰ in Italia à Traiano refectis uide Galenū lib. 9 de Methodo medendi

Petrus Sanctius Bartoſus dil. et Sculp.

ALIMENTA ITALIAE

FOEMINARVM FOECVNDITATI GENITORVMQ SPEI CONSVLVIT PVBLICVS PARĒS
PER VNIVERSAM ITALIĀ PVERIS PVELLISQ VLPIIS ALIMENTARIIS INSTITVTIS. Plin. Dio. 30

In Arcu Constantini.

Io. Iacobus de Rubeis Formis Romae ad Templū Pacis cū Priu. S. Pon.

Petrus Sanctius Bartolus del. et Sculp.

PARTHAMASIRIS ARSACIDAS PACORI FILIVS REX ARMENIOR DIADEMATE CAPITI DETRA=
CTO EOQ POSITO AD PEDES TRAIANI PRO TRIBVNALI SEDENTIS SVPPLICANTE SATRA=
PA ID SIBI REDDATVR EXPECTAT. *Dion. ex Theodosio.*

In Arcu Conſtantini.

Io. Iacobus de Rubbeis Formis Romæ ad Templū Pacis cū Pri. S. Pont.

TRAIANI VENATIONES
VENATORES AC SERVI A CVRA CANVM ET EQVORVM.

In Arcu Conſtantini *Io. Iacobus de Rubeis formis Romæ ad Templũ pacis cũ Priu. S. Pont.* *Petrus Sanctius Bartolus del. et fec.*

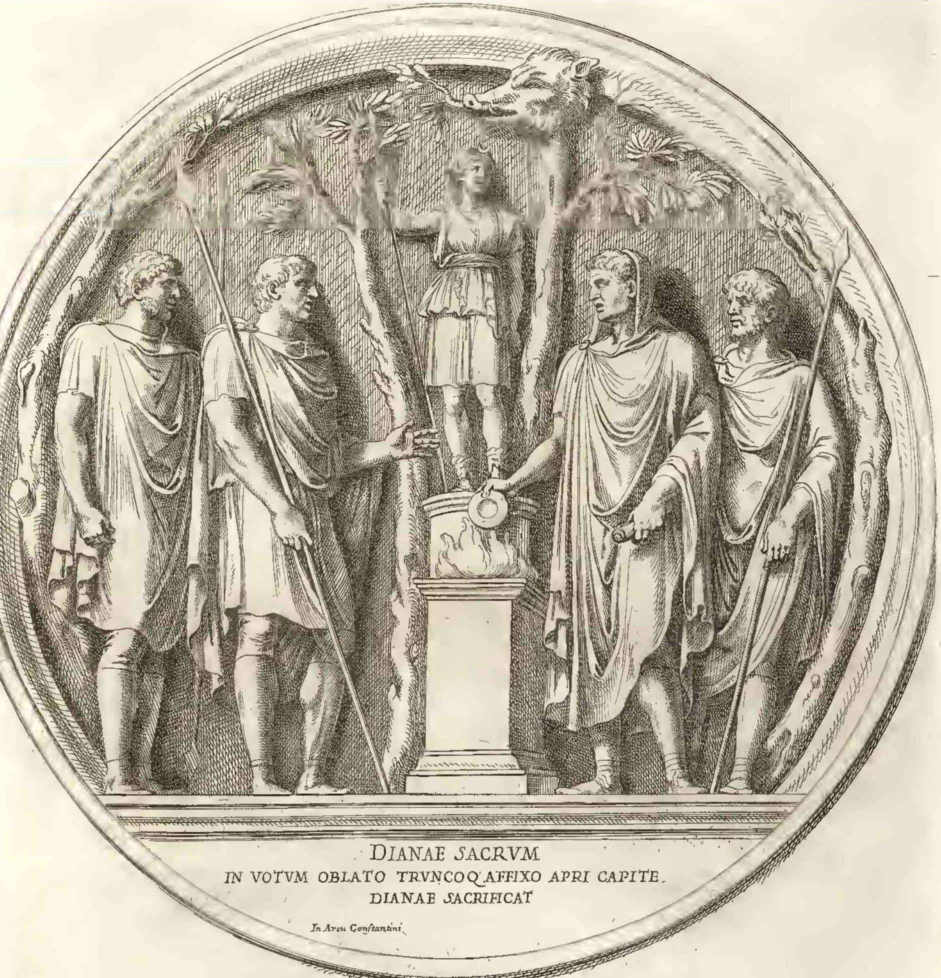

Fuit syluanus Larum Cæsarum Deus, cui pro Salute Imperatorum uota suscipiebantur, idemque Augustus cognominatus. Arboris ramum, seu termitem humero gerit, dependente leoninæ clamydis sinu pomis referto, quod is agrorum Deus etiam haberetur.

IMMENSIS MONTIVM IVGIS SVPERATIS CŌCITATOS VRSOS AGGREDITVR DETERRET STERNIT.

In Arcu Conſtantini *Io. Iacobus de Rubeis formis Romæ ad Templū pacis cū Priu. S. Pont.* *Petrus Sanctius Bartolus del. et fec.*

Io. Iacobus de Rubeis formis Romæ ad Templũ pacis cũ Priu. S. Pont. *Pietrus Sanctus Bartolus del et fec.*

VENATIONES

SYLVAS PERAGRAT CLAVSTRISQ FRACTIS TRVCVLENTOS ARR-
OS CVRSV INSECTATVR IACVLATIONE CONFODIT

Plin. Paneg.

In Arcu Conſtantini

TRAIANI *uultum radiatus aureus circulus illuſtrat tum Dys, tum Imperatoribus apponi ſolitus, qui nimbus dicebatur, ut ex Seruio, atq. Iſidoro, diuinitatis index. Hunc uſurpaſſe C. Caligulam, ac meruiſſe Traianum ſcribit Plinius in Panegyrico.*

Petrus Sanct. Bartol. del. et sculp.

Jo. Iacobus de Rubeis formis Romæ ad Templũ pacis cũ Priu. S. Pont.

Petrus Sanctius Bartolus del. et fec.

SVB PEDIBVS STRATVS TANTO FELICIOR ICTV

STAT LEO VVLNERIBVS SACRIS ET MORTE SVPERBVS

Quæ remiſsio tibi, niſi luſtrare ſaltus excutere cubilibus feras, superare immenſa montium iuga, atque inter hæc pia mente adire lucos, et occurſare numinibus. Plin. Paneg.

Petr. Sant. Bart. del. sculp. *Io. Iacob. de Rubeis formis Romæ ad Templ. pacis cū Priu. S. Pon.* In Arcu Conſtantini

Jo. Iacobus de Rubeis formis Romæ ad Templũ pacis cũ Priu. S. Pont.

Petrus Sanctus Bartolus del. et fec.

ORIENS

SOL IN CVRRV VICTOR ORBEM TENENS PALMAM PRAEBET PHOSPHORO SYMBOLVM ROMANI IMPERII VICTORIS IN ORIENTE.

Petrus Sanctus Bartolus del. et Sculp. EVPHRATES, *Seu* TIGRIS. *In Arcu Conſtantini.* 40

VICTORIA DACICA.

In Arcu Conſtantini.

OPTIMVS PRINCEPS VICTOR IN VRBEM REDIT COMITANTIBVS ROMA ET VICTORIA QVAE CAPITI EIVS LAVREAM IMPONIT.

Petrus Sanct. Bartol. del. et Sculp. *cū Priu. S. Pont.*

VICTORIA DACICA.

ROMANI DACOS AGGREDIVNTVR CLADE AFFICIVNT STERNVNT OBTRVNCANT.

Petr. Sanct. Bartol. del. sculp. *cu Priu. S. Pont.* *In Arcu Constantini*

VICTORIA DACICA

TRAIANVS FVLMINAT DACOS EOSDEM PROFLIGAT CALCAT. *In Arcu Constantini*

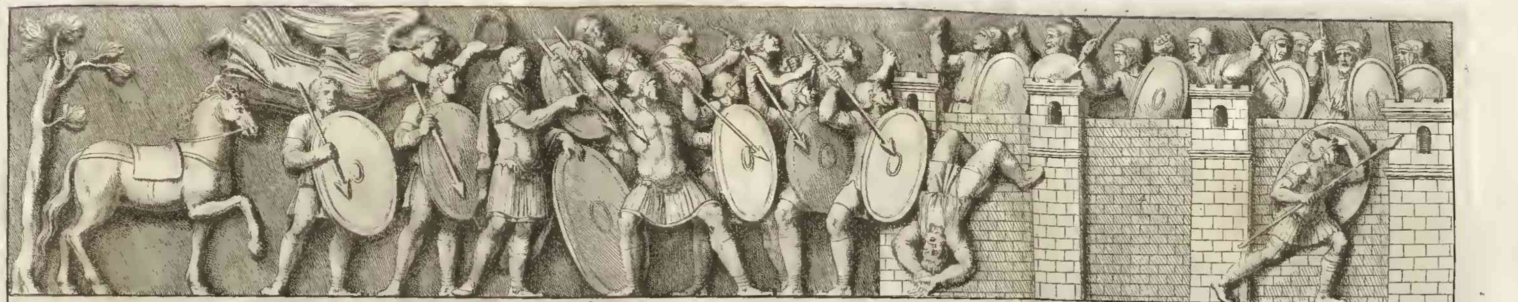
Petrus Sanctus Bartolus delin et sculp. *Io Iacob' de Rubeis formis Romæ ad Templū Pacis cū Priu S. Pont.*

VICTORIA DACICA TRAIANI.

HAEC ET ANTECEDENTES TRES VNAM OLIM CONFICIEBANT TABVLAM IN ARCV VEL IN AEDIFICIIS FORI TRAIANI VNDE TRASLATA FVIT AD EXORNANDVM CONSTANTINI ARCVM.

Petr.° Sanct.° Bartol.° del. sculp. — *cū Priu. S. Pont.* — *In Arcu Conſtantini*

Alpes transgreſsus CONSTANTINVS, *ac plurimis per uniuerſam Italiam Oppidis captis, Ruricio Maxentij, duce profligato, Veronam urbem expugnat*

1. CONSTANTINVS à Victoria coronatur 2. copijs admotis, in muros hosteſq. irruit 3. Mauri ſagittarij auxiliares 4. Veronæ turres ac muri.

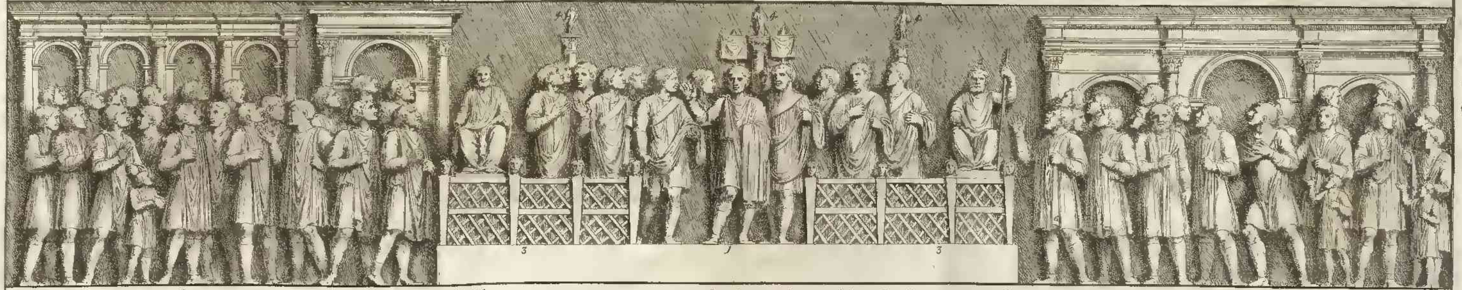
CONSTANTINVS *ad Pontem Miluium cum Maxentio manum conserens, eoque cum ſuis gurgitibus obruto, lauream uictor refert*

1. Pons Miluius 2. Tyberis fluuius 3. Victoria cum laurea Imperatorem antecedit 4. ſubsequente Roma 5. Maxentij copias in aquis percuntes Victores inſequuntur 6. eosque ſupplices Mauri sagittarij confodiunt.

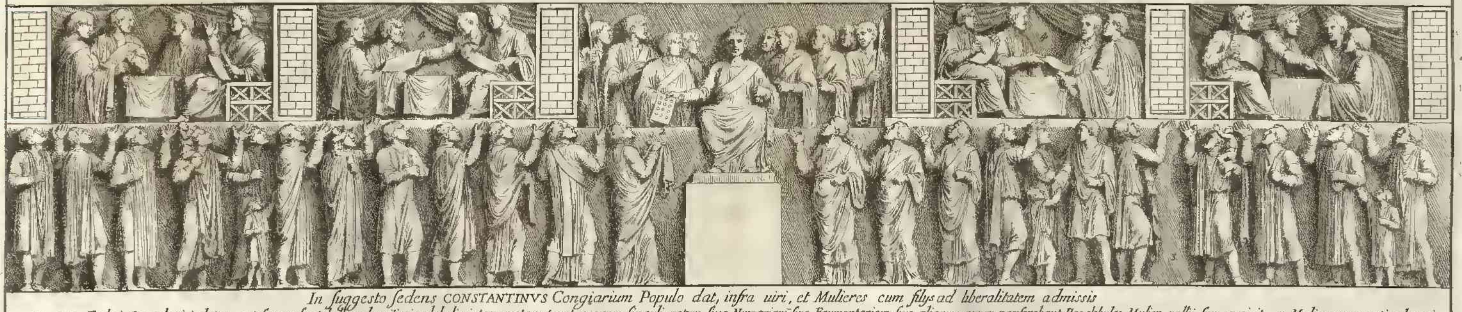

1. Victor CONSTANTINVS *quadryugo uehitur curru 2. habenas regente Victoria 3. Præcedunt Equestres, et pedeſtres copiæ inter quas 4. Captiuus penè talari tunica indutus, et capillo in uertice religato*

Deuicto obrutoq. Maxentio, ac Republicà a tyrannide liberatà CONSTANTINVS *in Fori Porticibus, ſiue in alio percelebri Vrbis loco, intra Cancellos, interque Vexilla Populum Romanum adloquitur*

1. CONSTANTINVS *paludatus Senatui Populoq. Romano concionem habet 2. Porticus Fori, 3. Cancelli 4. Statue Heroum, ſiue Imperatorum in columnis ſtantes 5. Statue ſedentes Augustorum, ſiue Deorum 6. Fasciæ illæ quæ descendunt ab humero ad pectus Comitantium Imperatorem an sint Oraria Senatorum, an trabeæ Consulares, et Equestres uideant Peritiores*

In ſuggesto ſedens CONSTANTINVS *Congiarium Populo dat, infra uiri, et Mulieres cum filys ad liberalitatem admissis*

1. Imperator Trabeà Consulari indutus 2. teſſeram, ſeu tabellam largitionis, globulis interpunctam tenet, quorum ſinguli notam, ſiue Numariam, ſiue Frumentariam, ſiue aliarum rerum præſerebant. Hos globulos Mulier pallij ſinu excipit 3. Mulieres cum natis ad accipiendam liberalitatem manus extendunt 4. Scribæ, Teſſerarij, et Administri Annonæ, qui pro teſſeris acceptis, ijs, qui recipiſent, ſchedulaſ rerum largiendarum in Horreis publicis dabant

ARCVS PORTVGALLIAE DICTVS OLIM IN VIA FLAMINIA AD ÆDEM S. LAVRENTII IN LVCINA IN REGIONE CAMPI MARTII

Arcus Portugalliæ vulgò appellatus, cui dicatus fuerit pro incomperto ſanè habetur, quamuis alij Claudio, alij Druſo, absque ullo probabili argumento tribuant. Marmoreæ tabulæ utrinque in intercolumnijs affixæ, hinc Faustinæ M. Aurelij Aurelij Apotheosim, inde Marcum ipsum, ſeu Lucium Verum ſupplicibus libellis accipiendis, uel Largitionum tesseris distribuendis uacantem exhibet. Ex quibus facilè ijsdem Imperatoribus Arcum adſcriberemus, nisi ruderibus aliorum ædificiorum extructum, et longè Antoninorum temporibus recentiorem, post Vrbis incendia, et mala à Barbaris paſsa, rudera ipſa indicarēt. Columnarum porrò anterior facies ſlammis obuia, et combusta ad noui Arcus molitionem in poſteriorem uerterant. Zophorus præterea in partes ſciſsus, ac ruditer aptatus, non respondebat ad mensuram, quemadmodum, et bases ueteris elegantiæ expertes ſequiorem ætatem referebant. Ad hæc Arcus planicies cum ueteri Flaminia uia ſubtus obruta minimè congruebat, ſed nouam, quæ nunc extat, altius aggeſtam equabat. Quæ cuncta Portugallię Arcum nouitium, atque ex proximi Antonini Fori ruinis congestum ſirmabant. Alexander VII. P. M. Flaminiam ipsam interiectis ædificijs impeditam dirigens, Arcum prospectu, ac inceſsu angustum dirui, ſculptasque tabulas in Capitolio locari mandauit

FAVSTINAE CONSECRATIO

[1]FAVSTINA E ROGO IN COELV̄ FERTVR A[2]DIANA ĹVCIFERA ADSTANTE[3]MARCO[4]IVVE-NIS SEMINVDVS SAXO INCVMBENS EORTE GENIVS VICI HALALE IN RADICIBVS TAVRI MONTIS IN QVO DECESSIT FAVSTINA NISI MALIS ASCENDENTEM DIVAM EX MORE IPSV̄ SVSPI-CERE AC TESTARI.

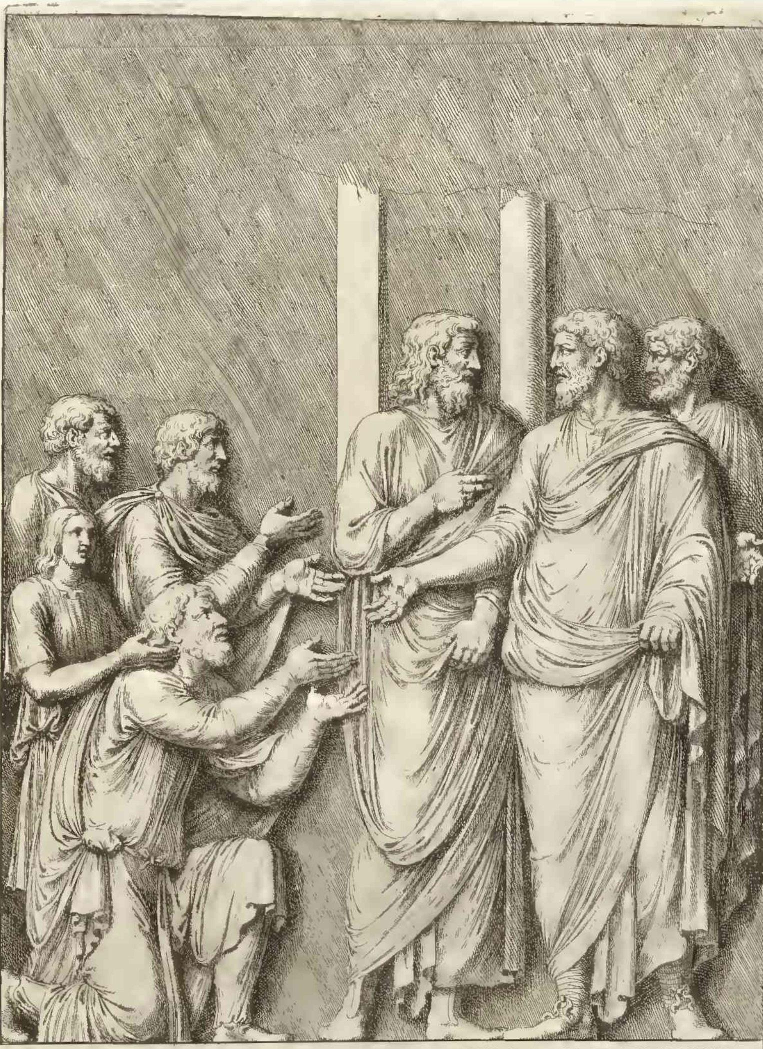
M. Aurelij caput conſumptũ reſtitutum eſt In Capitolio — *Petrus Sanctus Bartol.ˢ del. Sculp.* — *Io. Iacob.ˢ de Rubeis formis Romæ ad Templũ Pacis cũ Priu. S. Pont.*

Petrus Sanctus Bartolus delin. et sculp. *Io. Iacobus de Rubeis formis Romæ ad Templũ pacis cũ Pri. S.P.*

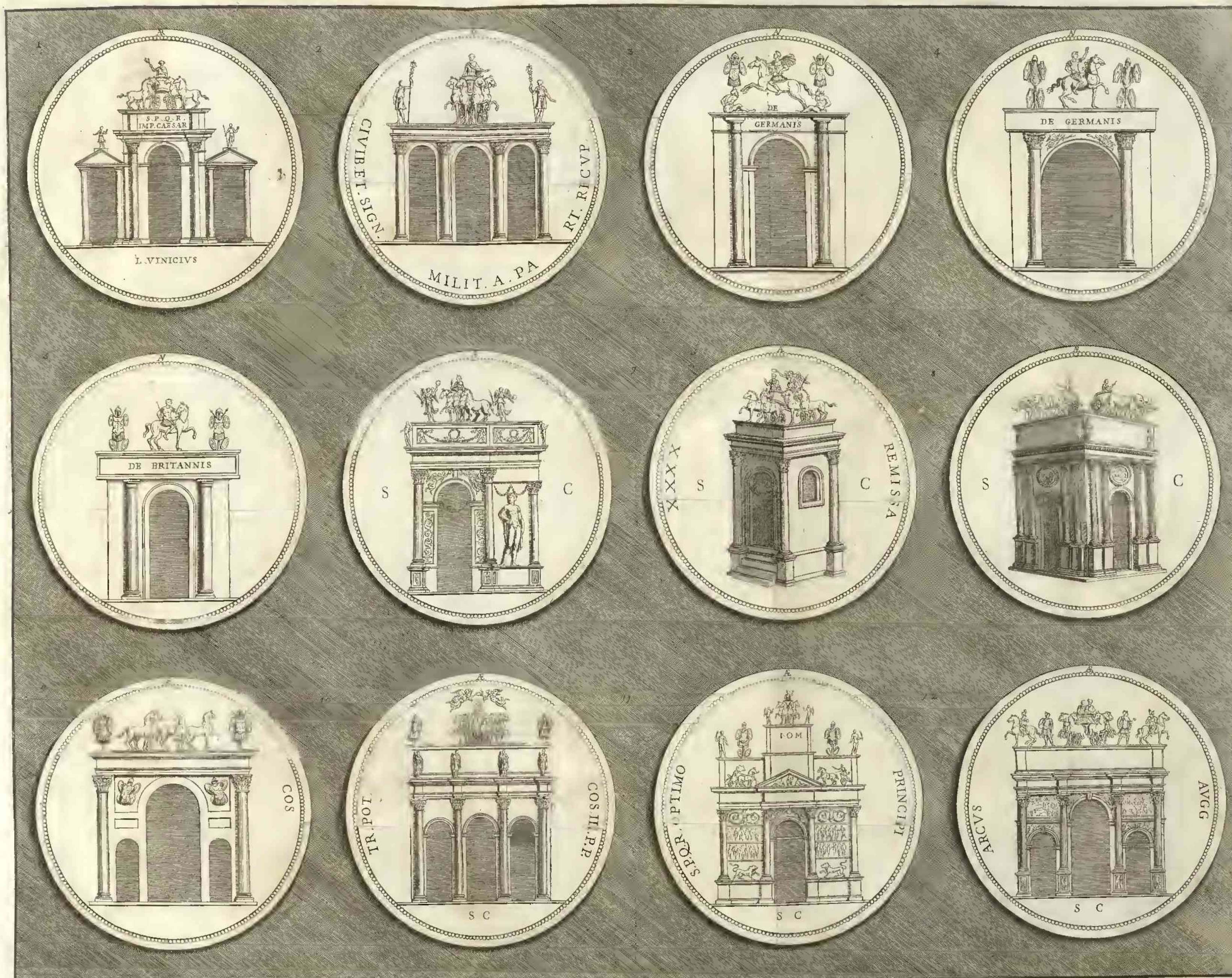
M. AVRELIVS IN SVGGESTV SVPPLICIBVS VACAT LIBELLIS QVOS PROVINCIA-
LES SEV EXTERAE GENTES PORRIGVNT *L. Veri caput coſuptu reſtitutum eſt*

Extabat in Arcu vulgo Portugalliæ nunc in Capitolio

MARCVS AVRELIVS GERMANIS SEV PARTHIS SVPPLICIBVS AC SE SE DEDENTIBVS.
DEXTERAM PORRIGIT ATQVE IN SVAM FIDEM RECIPIT.

Hæc tabula cum duabus præcedentibus in eodem Arcu Portugalliæ olim extitisse creditur.
nunc In Aedibus Principis Sabelli super ruinis Theatri Marcelli.

Auguſtorum Veteres Arcus, qui Romę olim, nunc tantùm in antiquis Nummis ſpectantur

1. *Caput Auguſti ſine litteris*
   Arcus à S.P.Q.R. Auguſto, L. Vinicio Triumuiro Monetali, erectus
2. IMP.CAESARI.AVG.COS.XI.TR.P.VI.S.P.Q.R. *Auguſti caput*
   Arcus Auguſto dicatus, Ciuibus, et ſignis reſtitutis quę Parthi Craſſo et M Antonio ademerant
3. NERO.CLAVDIVS.DRVSVS.GERMANICVS.IMP. *Caput Neronis Claudij*
   Arcus Druſo Victori in expeditione Germanica, Via Appia poſitus
4. NERO.CLAVDIVS.DRVSVS.GERMANICVS.IMP.
   Altera eiusdem Arcus facies cum ſtatua Druſi ouantis, cuius ueſtigia Portę Capenę iuncta adhuc durare autumant aliqui.
5. TI.CLAVD.CAESAR.AVG.P.M.TR.P.VI.IMP.XI. *Caput Claudij*
   Arcus Triumphi Britannici à Claudio ducti
6. NERO.CLAVD.CAES.AVG.GERM.P.M.TR.P.IMP.P.P. *Caput Neronis*
   Arcus Neroni poſitus ob uictoriam Corbulonis de Parthis
7. SER.GALBA.IMP.CAES.AVG.P.M.TR.P.P.P. *Caput Galbę*
   Arcus, Galbæ à Senatu dicatus, Quadrageſima Portorij ſeu Litium remiſsa
8. IMP.CAES.DOMIT.AVG.GERM.COS.XVII.CENS.PERP.P.P. *Caput Domitiani*
   Domitiani Arcus ob Victoriam de Germanis, et Dacis, de qua Martialis
9. IMP.CAES.DOMIT.AVG. *Caput Domitiani*
   Arcus ex pluribus unus quos per Vrbis regiones ſibi erexit Domitianus
10. IMP.CAES.NERVAE.TRAIANO.AVG.GER. *Caput Traiani*
    Arcus cum Tropheis Victorię Germanicę
11. IMP.CAES.NERVAE.TRAIANO.AVG.GER.DAC. *Caput Traiani*
    Alij Arcum Traiani ob Victoriam Dacicam, alij templum Iouis Optimi Maximi in Capitolio curru, et Dacicis Trophęis exornatum
12. ANTONINVS.PIVS.AVG.PONT.TR.P.VII. *Caput Antonini Caracallę*
    Arcus Seuero, et Antonino erectus, Parthis Arabibus, et Adiabenis deuictis